

Arvo Pärdi keskus on avatud

Armastusega luues on kõik võimalik.

• Muusika komponeerimise annet on antud meist vähestele. Seda keerulisem on luua keskkonda, mis värtustaks ja inspireeriks just sellist loometööd. Kas seda ongi võimalik teha?

Arvo Pärdi uue keskuse avamine Laulasmaal Kellasalu teel on suursündmus, mis puudutab väga paljusid Eestis ja mujal maailmas. Kuidas muudab selline keskus Laulasmaa ja Lääne-Harju valla elu? Kes on need inimesed, kes selle ainulaadse maja uksest sisse astuvad? Kuidas sündis mõte, mis viis sellisse hubase, voolava jaloodusesse sulanduva keskuse tekkeni?

Arvo Pärdi keskuse sünd

Helilooja poeg Michael Pärt kirjeldas, kuidas nende Berliini kodu võttis nootide, dokumentide jm materjalide kuhjumisel aina rohkem kontori kuju. Keskuse tegevjuhi Anu Kivilo sõnul tegel Arvo Pärdi perekond, pärast Eestisse elama asumist esimesed aastad helilooja isikuühvi korramatisega.

Teadmiseni, et selline arhiiv võiks olla avatud kõigile huvilistele, kulus mitu aastat. Alates 2012. aastast küpses mõte, kuidas kõik uues paigas välja hakab nägema: keskne arhiiv ja raamatukogu, kontserdisaal, näitusesaal, uurimiskeskus, inspiratsioonitorn ja kabel.

Ehitustöid aitas rahastada Eesti riik. Rahvusvahelise konkursiga valiti arhitektid, kelleks osutusid Fuensanta Nieto ja Enrique Sobejano arhitektuuribüroost Nieto Sobejano Arquitectos Hispaaniast.

Pühendunud meeskond

"See, mis edasi toimuma hakkas, oli rikastav, huvitav ja keeruline," ütleb Anu Kivilo. Ta lisab, et kogu ehitusprosessi ise-loomustab veel see, et iga lüli tegi rohkem, kui temalt oodati. "Nii mõnigi algne idee tuli ümber mõelda," mainib Anu.

Armastusega tehtud hoonest räägib ka fakt, et ümberkavandamise eest projekteerimisfirma lisatasu ei küsinud. Selle 8,5-miljonise ehitushinnaga hoonet iseloomustabki suur pühendumus kõikide asjaosaliste poolt.

Ehitustööde tegija AS-i Ehitustrust juhataja Kaido Somelari sõnul oli see objekt tema elu keeruliseim.

Koos projektmeeskonnaga arutati läbi iga väiksem detail kuni kruvide möötudeni välja. Oli palju keerulisi ehituslikke detaile. Näiteks suured uksed, torn ja kindlasti ka raske tehnika

Arvo Pärdi keskuse sünd on suure meeskonna töö vili. Pildil vasakult: muusikateadlane Kristina Körver, AS-i Ehitustrust juhataja Kaido Somelari, arhitektid Fuensanta Nieto ja Enrique Sobejano, keskuse tegevjuhi Anu Kivilo ja nõukogu esimees Michael Pärt.

Hoone siseõuele püstitati Arvo Pärdi soovil kabel. Avamispäeval täitusid isa Nikita Andrejevi loomingu seinad püha Siluani ja arhimandriit Sofroni kujutistega.

Fotod: Allar Viivik

kaga liivasel alal pinnast kahjustamata liikumine. Aga ikka ja jälle tuli ehitusmeestel tödeda, et kõik on võimalik.

Hoone valmides lausus üks betoonivalajatest, et see objekt muutis ta elu.

Kõigile avatud paik

Arvo Pärdi keskus on avatud kõigile. Ka avamispäeval soovi ti, et kohalikud kogukonnaliigid ja naabrid osaleksid koos teiste külalistega. Seetõttu tehti kolmele avamiskontserdile kutsutute vahel loosimine.

Kui tavaliselt eraldab maja "ussisein" külastajaid ja töötajaid, siis avamispäeval sai igaüks piiluda ka maja personali

ruumidesse.

Külastaja saab koos audiogiidiga laskuda Arvo Pärdi loomemaailma ja tutvuda komponeerimise protsessiga, uurida raamatukogu, mis koosneb 5000 ühikust helikandjast ja raamastust. Arhiivis on huvilistele kättesaadavad muusikapäevikud ja noodikirjad, sealhulgas ka mustandid ja käsikirjad.

Muusikateadlase Kristina Körveri sõnul on arhiivi loomine ainulaadne, sest alati on võimalik helilooja enda käest täpsustusi küsida. Kuna Arvo Pärdi heliõomingut lisandub ka edaspidi, siis on arhiivi tehes sellega ka arvestatud. Lisaks on uurijatele kasutamiseks digitar-

hiiv.

Arvo Pärdi keskus soovib olla hariduskeskus. On loodud kolm erinevat haridusprogrammi. Õpilasgruppe oodatakse kuulama muusikat. Muuhulgas soovitakse aidata kaasa õpilaste keskendumisvõime arendamisele.

Keskuses saab vaadata lühidokumentaalfilmi Arvo Pärist. Avatud on lasteaala, kus on võimalus kuulata meile kõigile tuttavaid lastelaule. Väiksest poest saab osta helikandjaid Arvo Pärdi muusikaga, töötab kohvik.

Kõigist keskuses toimuvatest tegevustest saab ülevaate veebilehelt www.arvopart.ee. | Marje Suharov

Muusikuks kasvamine

• Mis tahes kunst, olgu teatri- laval, kirjaradadel või molbertil, on selle loaja hinge peegel. Noodikeele vahendamist muusikainstrumentidega õpitakse aasta.

Seda saab teha ka meie valla kahes muusikakoolis Paldiskis ja Vasalemmas.

Vasalemma Kunstide Kool

Vasalemma Kunstide Koolis jagatakse peale muusikateadmiste õpetust ka kunstide ja tantsu erialal.

Vasalemma Kunstide Kooli muusikaosa tegutseb üle 15 aasta.

Sellest ajast on muusikaklassis õpitud viili-, flöödi-, akordion-, kitarri-, klaveri- ja süntesaatorimängu. Õppetöö käib Vasalemma Põhikooli ruumides ja Rummus. Iga õpilane võtab osa gruupi- ning individuaaltundidest.

Grupitunnid on solfedžo ja muusikalugu, individuaalselt õpitakse mängima kitarril, plokflööti ja klaveril. Õpetajateks on Olga Savkina, Lia Traks, Natalja Sykainen.

Igal aastal võetakse osakonda vastu uusi muusikahuvilisi. Eelklassis õpitakse muusikat kuulama, arendatakse mälu ja rütmipillidel lihtsamaid pillimänguoskusi, proovitakse ansamblis mängimist.

Kooli direktori Tiia Soosalu sõnul näitavad viimased aastad huvi tõusu klaveri-, kitarri- ja plokflöödiõppesse vastu ning muusikaoasakonna õpilaste arv kasvab pidevalt. Täna õpib Vasalemma Kunstide Koolis 70 õpilast.

Paldiski muusikakool

Paldiski muusikakooli põhiõpe annab klassikalist muusikaharidust. Õpetatakse põhipille, solfedžot ja muusikaajalugu. Li-saks toimub saateklass ja ansamblõpe. Koolis on ka huviõpe ja vabaõpe lastele, kellel on muusikalised eeldused, kuid kogu õppeprogrammi läbida ei soovi. Siis saab õppida valitud aineid või mõnda instrumenti.

Klaveriõpetajad on Olga Smoljakova, Svetlana Skuridina, Veera Nööp ja Irina Maslakova.

Kitarri õpetab Margus Minn, löökpille sellest õppeaastast Renar Tummal, viiulit Mirjam Kurg, klarnetit ja saksofoni Stanislav Maksimov.

Igal aastal valib kool välja parima noore muusiku, kes õpib ainult väga headale hinnetele ja on silma paistnud konkursidel. 2017.–2018. aasta parimaks valiti pianist Polina Svintskova. Paldiski muusikakoolis õpib kokku 70 õpilast.

Igal lapsel oma pill

Üle valla toimus 1. oktoobril, rahvusvahelisel muusikapäeval hulk toredaid sündmusi. Paldiski muusikakoolis astusid kontserdiga üles lapsest, kes said endale EV100 suurprojekti "Igal lapsel oma pill" kaudu uued instrumendid.

11. septembril 12. sünnipäeva-va pidanud Laulasmaa Kooli lasteaia juhataja Ülle Krabo teatel avati lõbusal sünnipäevapeol uhke kingitus: projekti "Igal lapsel oma pill" raames sai lasteaed kingiks bassksülofoni, et ri-kastada lasteaia muusikategevusi. | ajaleht@laaneharju.ee

Muusikapäeval esinevad puhkpilliide õpetaja Stanislav Maksimov ja tema õpilane Pavel Majorov.

Foto: Egle Kaur

Keila Muusikakooli ja Laulasmaa Kooli lasteaia kandleõpetaja Pille Karras pälvis Eesti Muusikakoolide Liidu tänupreemia. Foto: Eesti Muusikakoolide Liit

JUHTKIRI

Suunaseadmine keset poollelolevat omavalitsusreformi

○ Aasta on möödunud haldusreformi tulemusena moodustunud Lääne-Harju valla sünnist. Uus vallavolikogu ja -valitus on läbi elanud tormilised ajad. Poliitikute peamine ülesanne on olnud eripalgeliste kogukondade ühendamine. Suure valla erinevate piirkondade soovide, vajaduste ja ka hädavajaduste täitmiseks vahendeid leida, et jätkuks võimalikult tasakaalustatud areng, on olnud suur väljakutse.

Üks olulisemaid suunda näitavaid dokumente nii vallavalitsuse kui valla elanike, vabühenduste, aga ka ettevõtjate jaoks on kindlasti valla arengukava. Kuidas võtta sobivat kurssi? Võti vastuse leidmisel peitub avatud suhtlemises. Esimest Lääne-Harju valla arengukava kokku pannes tuli loomulikult läbi töötada seniste omavalitsuste arengukavad. Kuid oli selge, et sellest jääb üksis väheseks.

Juba aasta alguses tegi vallavalitsus üleskutse erinevate kogukondade võtmeisikutele endast märku anda ning koguneda kogukonnakomisjoniks. Äärmiselt kiiduväärne, et algatus on sisse saanud hea hoo. Kogukondade esindajad on omavahel tuttavaks saanud. Infovahetus nii omavahel kui vallavalitsuse suunal on töhus ja konstruktivne. Ainult läbi dialoogi võimalikult paljude eri kantide inimestega on võimalik saada aimu kogukonna ootustest ja olustikust konkreetsetes paigas.

Ka valla arengukava avalikustamisel laekus meeldivalt palju etepanekuid. Arengukavasse eesmärke seada ja neid ellu viia tuleb ki koos. Uue Lääne-Harju valla arengukava võtab volikogu vastu neil päevil. Kindlasti on mõistlik meenutada, et arengukava kinnitamisega ei pandu valla arengukäiku pikaks ajaks lukku. Tegu on sellise strategilise dokumendiga, mis tuleb igaastal uuesti üle vaadata ning vajadusel ümber sättida.

Võrdväärselt tähtsad on vallavalitsuse usalduslikud suhted ka kohalike ettevõtjatega. Omavalitsuse ja ettevõtja koostöö tulemus inimese jaoks on töökohad kodu lähedal. Selline ruumimuster aitab leevendada transpordist tulenevaid keskkonnaprobleeme ja vähendada inimeste jaoks tööle sõitmiseks kuluvat aega ja raha. Omavalitsuse roll on luua eeldused ettevõtluse arenguks eelkõige läbi asja- ja ajakohaste planeeringut.

Teiseks oluliseks suunda andvaks dokumendiks on valla üldplaneering. Siinkohal soovin kogukondadele ette ära öelda, et vallavalitsus palub peatselt üldplaneeringu lähtesisekuhtade menetlemise raames Teil arvamust avaldada ja abi eri paikade väärust defineerimisel. Ikka selleks, et valmiv üldplaneering arvestaks võimalikult paljude huvidega ja samal ajal soodustaks tasakaalustatud arengut ja toetaks muuhulgas arengukava elluviimist.

Miks on pealkirjas "keset poollelolevat omavalitsusreformi"? Haldusreformi jõustumisel aasta tagasi astus riigivõim jõulisel palgalt reformi esimese sammu ehk korraldas uute omavalitsusüksuste piirjoonte tömbamise. Sisuline reform, milleks on omavalitsustele uute ülesannete ja täiendava otsustusõiguse andmine, on alles kavandamise faasis. Praegune riigihalduse minister on välja öelnud, et võimul olev vabariigi valitsus on võtnud kindla suuna omavalitsuse rolli tugevdamisele. Kolmas oluline partner, kellega omavalitsus kahepoolsett avatud ja austavat dialoogi peab, ongi riigivalitsus. Ka selles kontekstis on omavalitsuse roll kanda kõnelustel kaasas kohalike kogukondade sõna ja tahet.

Tänan kõiki inimesi, kes soovivad kaasa aidata kohaliku elu-olu edendamisele ning on valmis mis tahes viisil kaasa rääkima. | Erki Ruben, abivallavanem

Vabad töökohad

Laulasmaa kool	eripedagoog	0,5
Laulasmaa koolimaja	logopeed	0,5
matemaatikaõpetaja	Paldiski vene põhikool	1,0
Padise lasteaed	sotsiaalpedagoog	0,5
eripedagoog	Risti kool	1,0
logopeed	abiõpetaja-tugiisik	0,3
Paldiski lasteaed	Rummu lasteaed	1,0
Naerulind	Lepatriinu	
õppealajuhataja	Liikumisõpetaja	0,75
Paldiski lasteaed Sipsik	Vasalemma põhikool	
lasteaiaõpetaja	logopeed-	1,0
Paldiski põhikool	eripedagoog	

Padise kloostri rekonstruktsiooni raames on peetud hulk koosolekuid.

Foto: Marje Suharov

Ühendvalla arengukava jõudis rahvaesindajate käte

○ Lääne-Harju vallavolikogu kogunes septembris istungile 25. septembril Padise rahvamajas. Volikogusse on jõudnud üks tähtsamaid raam dokumente – valla arengukava.

Valla arengukava 2019-2030 läbis 1. lugemise

Arengukava aluseks on nelja ühinendu valla varem kehitinud arengukavad.

Valla arendamisel lähtutakse järgnevatest valdkondadest – elukeskkond ja avalik ruum, teed ja ühistransport, ettevõtluskeskond, haridusasutuste võrgustik ja õpikeskkond, vaba aeg, tervisedendus ja kodanikuühiskond, sotsiaalsakaitse.

Lääne-Harju valla esimene arengukava on raam dokument. Valdkondades, mille tegevused vajavad detailsemat analüüsia ja kirjeldamist, koostatakse vajadusel valdkondade arengukavad.

Valla arengukava koos nelja lisaga ja eelarvestrateegiaga avalikustati oktoobri alguses ettepanekute tegemiseks ning jõuab uuesti vallavolinike ette oktoobi lõpus.

Asutakse koostama valla üldplaneeringut

Volikogu peab algatama uue omavalitsuse üldplaneeringu koostamise ühe aasta jooksul alates volikogu valimistulemuste väljakuulutamisest. Uus üldplaneering valmib kolme aasta jooksul. Koostamisel vaadatakse eriti detailiselt üle paikkondad, kus on kehtestatud üldplaneeringut muutvaid detailplaneeringuid. Üldplaneeringu

koostamise ajal kaasatakse kogukondi ja tehakse koostööd ettevõtjatega.

Vallavolikogu eelarve- ja majanduskomisjon sai uue liikme

Volikogu kinnitas eelarve- ja majanduskomisjoni kooseisu senise liikme Peep Siitami asemel uueks liikmeks ettevõtja Anderi Pevgoneni. Uue liikme valimisel lähtuti paikkondlikust põhimõttest.

Sotsiaalosakond vajab juurde kahte hooldustöötajat

Vallavalitsuse struktuuris loodi juurde kohad kahele hooldustöötajale, kes võetakse tööle sotsiaalosakonda struktuurifondi rahastusel, mis annab vallale täiendavad võimalused osutada koduteenust kuni 50 uuele abi-vajajale 20 kuu jooksul. Suuremale arvule isikutele koduteenuse osutamine aitab vähenda omastehooldajate koormust ja annab neile võimaluse suunduda tööturule. Hooldustöötajad asuvad tööle Paldiski ja Keila piirkonnas.

Volikogu liikmete nimetamine eluasemekomisjoni liikmeks

Ämari ja Rummu alevikus on ligi 100 munitsipaalkorterit. Et tagada piisav info asjakohaste eelnõude ettevalmistamisel otsustati nimetada eluasemekomisjoni liikmeteks volikogu aseesimees ja sotsiaalkomisjoni esimees Olga Kugal ning volikogu liige Jelena Razdorskaja. Eluasemekomisjon menetleb avalusi sotsiaalelupinna saamiseks.

Lasteaed Naerulind sai uue põhimääruse

Kehtestati Paldiski Lasteaia Naerulind põhimäärus, mis vastab uue, kehtiva kohaliku omavalitsuse nimetusele, lasteasutuse uue teeninduspiirkonna määramisele ning uuenedud aadressile.

Endise Padise valla territooriumil on 202 kohalikku teed

Volikogu kehtestas endise Padise valla territooriumil asuvate kohalike teede nimekirja. Kohalike teede nimekirja alusel toimub riigilt toetuse saamine. Volikogu delegeris kohalike teede registriandmete pidamise ja korrasamise vallavalitsusele.

Detailplaneeringu kehtestamine Väljaotsa ja Settebasseini maaüksustel

Üldplaneeringut muutvata detailplaneeringu Valkse külas Väljaotsa ja Settebasseini maaüksustel ja nendega külge veel Väike-Väli, Arheoloogilise ja ekspositsiooniga seotud kulud ning kulud haljustusele ja teede ning platside ehitusele.

Vallavolikogu otsus "Korteri-omandite Aia 2a müük" tunnisati osaliselt kehtetuks

Volikogu otsustas tunnistada kehtetuks otsus, mille alusel

võõrandatakse rida garaažibokse Rummu alevikus nende tegelelike kasutajatele. Otsuses oli muuhulgas punkt, mille alusel

garaažiboks Aia 2a-31 müükseks Väjetšeslav Sofronovile ja Ruslana Sofronovale hinnaga 20,00 eurot. Tänaseks on garaažiboksi omanikud kirjutanud avalduse, millega loobuvad ostusovist.

Esindajad omavalitsusliitudes

Volikogu määras Lääne-Harju valla esindaja Jaanus Saadi asendajateks Eesti Linnade ja Valdade Liidus abivallavanema Hestia Rindla ning Harjumaa Omavalitsuse Liidu volikogus abivallavanema Erki Rubeni. | ajaleht@laaneharju.ee

Kooliõpilastele tasuta hommikupuder, lõunasöök ja õhtuoode

Riik eraldab omavalitsuse eelarvesse koolilounaks 1,00 eurot õpilase kohta.

Koolilöuna on kõikides valla koolides õppijatele tasuta. Tasuta hommikuputru pakuti seni vaid Laulasmaa Koolis. Selle arvestuslik hind on 0,25 senti õpilase kohta.

Tasuta õhtuoode on seni pakutud Paldiski koolides. Teistes koolides on lapsevanemad õhtuoote eest tasunud vahemikus 0,35–0,5 eurot õpilase kohta.

Silmas pidades laste võrdset kohtlemist ja tervisedendust, otsustas volikogu Lääne-Harju valla kõig

koolide õpilastele pakkuda tasuta hommikuputru, lõunasööki ja õhtuoode.

Valla eelarvele tähendab see täiendavat kulu: perioodil septembrist detsembrini kulub ligikaudu

7000 eurot, kalendriaastas

kokku umbes 15 000 eurot.

| Hestia Rindla, abivallavanem

Paldiski Ühisgümnaasium tutvustus valla ettevõtetega

○ 26. septembril avanes Paldiski Ühisgümnaasiumi 42 õpilasel võimalus külastada projekti "Ettevõtluskoda" raames koduvalla viit erinevat ettevõtet. Projekti mõte on suurendada õpilaste huvi ettevõtluse vastu, muuta majandus- ja ettevõtlusõpe praktilisemaks ning tutvustada noortele koduvalla ettevõtteid.

Esimesena käisid noored Paldiskis asuvas OÜ-s Bole ning AS-s Esteve. Parketti tootvas firmas Bole OÜ tutvuti tootmise erinevate etappidega, alustades puidu lõikumisest ning lihvimisest kuni parketi värvimiseni. Kuigi tehases on palju masinaid, mängib käsitöö suurt rolli kvaliteetse toote valmimisel. Huvitava töösiasjana tunnistati, et vaid 5 protsendi toodangust jäab Eestisse ning ülejäänud läheb üle kogu maailma laiali.

Sadamaoperaatori teenuseid osutav ettevõte Esteve AS sai alguse Paldiski Lõounasadamat ning osutab teenuseid alates 2006. aastast ka Tallinna Vanasadamas.

Noortele räägitati sadama arenguplaanist ja muutustest ning tehti ringkäik sadama territooriumil.

Järgmiseks suunduti puhkajate paradiisi Hestia Hotel Laulasmaa spaasse, kus õpilased said tutvuda hotellitubade, spa-hoolitsuste ning toitlustusruumidega. Hotelli tegevjuht rääkis noortele suvetöö võimalustest nende juures ning aru-

Õpilased külastamas Laulasmaa spaad.

Foto: Enel Pärss

tati ka hotellitubadele värske ilme andmist tulevikus.

Seejärel võeti õpilased lahkelt vastu Vasalemmas asuvas moodulmajasid ehitavas ettevõttes Akso-Haus. Õppurid said näha ettevõtet tutvustavat videolööki ning oma silmaga ka tehastes valmivaid mooduljaamu. Vaatepilt oli suursugune: kuna majad valmivad kiiresti, on selleks vaja ka palju töötajaid,

kes kõik korraga oma tööd teeksid.

Viimasena külastati Vihterpalus M.V.Wool AS-i tootmistehhi, kus valmistatakse katalooeteid.

Kuna töiduga tegelevatel ettevõtetel on ranged hügieeni-eeskirjad, pidid ka noored vastavalt riitetuma. Õpilased said oma silmaga näha põnevad tootmisprotsessi, kus valmib

midagi, mida nad ka ise tarbijavad. Terve ringkäigu viis läbi ettevõtte asutaja Hr Mati Vettevool, kes vastas innukalt noorte küsimustele.

Päev kujunes väga harivaks ning põnevaks. Gümnaasistid said uusi teadmisi ning nii mõningi sai mõttetainet karjäärivaliku langetamisel. | **Greete Maasikas**, Paldiski Ühisgümnaasiumi 12. klass

on võimalus veeta 2019. aasta kevadel nädal Saksamaal ja 2020. aasta kevadel nädal Soomes. Majutus on sealsetes pereedes. Õpilased Soomest ja Saksamaalt tulevad Eestisse 2019. aasta sügisel ning elavad samuti meie õpilaste kodudes. Lisaks sõidavad õpetajad tutvuma partnerriikide koolide ja haridussüsteemidega. Kolleegidele tutvustatakse oma parimaid praktikaid ja õpitakse üksteise kogemustest. | **Triin Sild**, Laulasmaa Kooli klassiõpetaja, **Krista Jaanus**, Laulasmaa Kooli eripedagoog

Laulasmaa Kooli lapsi ootab põnev projektitöö

agent on Sipelgas, kes uurib pinnast ja sellega seonduvat. Ühiselt luuakse veeringe-tee-

malised õppematerjalid.

Projekt sisaldab kohtumisi õpetajatele ja õpilastele. Õpilas-

töö mitmekesistamisest.

Digikoolituseks seati sisse neli õpperuumi, kus teiste lasteaedade õpetajad said tutvuda erinevate IKT ja robootika vormidega. Selle kohtumise lõpus kinkis lasteaed Sipsik õpetajatele metodoloogilise juhendi robootika rakendamisest lasteaosas. Samuti otsustati digitehnoloogia arendamiseks lasteaosas luua ühisprojekt, kus ühisüritustega suurendatakse huvi uute kaas-

Lasteaed Sipsik arendab digiõpet

○ Viimasel kümndel on infoja kommunikatsioonitehnoloogiad kutsunud esile muutusi kõikides eluvaldkondades, sealhulgas haridusasutustes. Paldiski lasteaosas Sipsik toimunud ümarlaual räägitati õpetajate koolitamisest digitehnoloogia integreerimisel õppe- ja kasvatus-töössse. Koolitusel osalesid Maardu, Muuga ja Paldiski lasteaedade õpetajad.

Seoses digitehnoloogia kasu-

Paldiski Ühisgümnaasiumi infojuht Petri Hütt.

Foto: Marje Suharov

Laulasmaal ja Paldiskis hakkavad lendama droonid

○ Lääne-Harju vallavalitsus, Paldiski Ühisgümnaasium, Paldiski Põhikool ning Laulasmaa Kool said Euroopa Sotsiaalfondi taotlusvooru "Kaasaegse ja uuendusliku õppevara ühiskasutuskorralduse toetamine" esitatud ühisprojekti kohta rõõmustava teate: taotlust rahastatakse 195 317,90 euroga.

"Projekt sai alguse mõtttest, et väikeses Paldiskis võiks olla midagi uhket ja suurt. Näiteks miks mitte mobiilne produktiooni ettevõte," meenutab idee autor Paldiski Ühisgümnaasiumi infojuht Petri Hütt.

"Minu jaoks on filmimaailm väga põnev. Olen enda lõbuks palju filminud. Filmiga on võimalik teistest eristuda ja paremini toimuvat edastada," selgitab Petri.

Mobiilne multimeedia klass

Raha taotleti koolide ühise mobiilse multimeediaklassi soetamiseks. Projekti rahastusel ostetakse foto- ja videokaameraid, droone, GoPro seadmeid filmimiseks ja pildistamiseks. Petri Hütt kirjeldab mobiilset klassi, mis on pakitud seljakottidesse, käekottidesse ja mida õpetajad saavad kaasas kanda ning koolide vahel transportida. Samuti ostetakse spetsiaalseid Apple'i multimeedia lauaarvuteid, et teha filmitöötlust.

"Kuna tehnika vananeb kiiresti, siis valisime kallima tehnika. Programmidest kasutame filmitöötlusprogramme Adobe ja Final Cut Pro.

Meil on koolis tekinud juba järjekord õpetajatest, kes soovivad filmikaameraid õppetöös kasutada, kuigi tehnika saabub alles detsembris," räägib Petri ootusärvalt.

Palju võimalusi

Petri sõnul on õpetaja enda teha, milleks tehnikat kasutada. Tehnika leiab kasutust paljudes õppetainetes. Näiteks kehalise

kasvatuse õpetaja saab filmida pallimängu ja hiljem seda analüüsida. Tehnika pakkuja teeb vajadusel koolituse kõigile soovijatele. Lisaks on projekti raames ette nähtud filmitöötluse ja valgustuse koolitus.

Petri Hütt loodab ka õpilaste peale: "Meedia huviringi õpilastega läheme edasi süvitsi. Filmi kooli sünnipäevast kevadel teedavad juba õpilased ise."

Laulasmaa Kooli haridustehnoloog Inga Mehide on samuti vaimustuses sellest, mis toimuma hakkab: "Multimeediatavaideid plaanime kasutada kõikides kooliastmetes, viies läbipaistva kaasaegset meediaõpet. Samuti kasutame neid vaatluste ja katsete tegemiseks loodusaineates. Soetatava tehnika abil saab näitlikustada teorias õpitut, loimida omavahel erinevaid õppetaineid ning arendada õpilaste koostöösökusi. Lisaks ainetundidele kasutatakse vahendeid loovtöödes ning projektööpe ja teemapäevade raames. Koolidevahelise koostöö arendamiseks viime läbipaistva video- ja animatsioonikonkurssse ning teemapäevaid," kirjeldab Inga ees ootavaid tegevusi.

Nutiaja laste nutikus paremaks

Kümnnes aasta Paldiski Ühisgümnaasiumis infojuhi ametit pidav Petri töde: "Vaatamata sellele, et nutiseadmed vallutavad aina rohkem laste tähelepanu, ei ole arvutitundmisse taiplikkus kiita.

Kuna arvutiõpetus on valikaine, siis õpetamisele kindlaid reeglid ette ei anta. Kohati on kurb, kui gümnaasiumis tuleb mõne õpilasega alustada 5.–6. klassi tasemest."

"Meediaklassi loomine aitab kindlasti kaasa õpilaste arvutija tehnikahuvi äratamisele.

Hakkavad toimuma põnevad asjad!" | **Marje Suharov**

Koolidele digivahendid

○ Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuse (HITSA) projekti toetusena said Lääne-Harju valla koolid IT-õppeks ja e-hindamiseks digiõppetahendide: 40 sülearvutit (18 Vasalemma kooli ja 22 Laulasmaa kooli), 4 multimedial arvutit (1 Paldiski Põhikooli, 1 Paldiski Ühisgümnaasiumisse, 1 Vasalemma põhi-

kooli ja 1 Risti põhikooli) ja 7 nutiprojektorit (2 Paldiski põhikooli, 1 Paldiski Ühisgümnaasiumisse, 1 Vasalemma Põhikooli, 2 Paldiski Vene põhikooli ja 1 Risti Põhikooli). Seadmeid saadi kokku summas 50 660,71 EUR ning need jõuavad koolidesesse novembri lõpuks. | **Asso Nettan**, valla renduspetsialist

Õppereis Rumeenia lasteaedadesse

Harjumaa Alushariduse Juhitide Ühenduse liikmed käisid septembris Rumeenias tutvumas sealsete lasteaedade tööga. Programm oli tihe ja saime hea ülevaate ka sealsetest hariduselust ja riigis toimuvast.

Töö käib munitsipaal- ja eralasteaedades riikliku õppetaprogrammi alusel, kuhu lasteaiaid saavad täiendavalt lisada oma tegevusi. Õpetajal on täitmiseks riiklikud päevikud, kus on sees eesmärgid, tegevused ja tegevuste analüüs. Päeviku igal lehenurgal oli direktori allkiri koos pitsatiga. Iga viie aasta tagant viiakse läbi riiklikku järelevalvet.

Rumeenias on lasteaed ja kool lapsevanemale tasuta. Laps läheb lasteaeda kolmeaastaselt. Lasteaiapäev kestab kas neli või kaheksa tundi. Need, kes on lasteaias pika päeva, söövad ja mängavad lasteaias. Söögi eest tasub lapsevanem.

Lastel on lasteaias ühtne vormipöll. Rühmaruumides kohtasime tuttavaid mängu- ja õppetahendeid, mis on kasutusel ka Eesti lasteaedades. Eraldi muusika- ja liikumisõpetajaid Neil

si!

Püüame tervist edendava lasteaiana tervislikku toitumist lastele võimalikult meeldivaks teha. Seda silmas pidades kirjutas õpetaja Külli Piip ja Tuut ainetel näidendi "Kapsa ja Peedi pulm", mille esitasime ehtsa värskse kapsa, peedi ja porgandiga.

Nagu völneväl oli laste üllatuseks katnud ennast öues lauale kõige tervislikuga, mida aed annab. Uskuge, kõik maitses hästi! | **Külli Kivilo**, Lehola lasteaia vanemõpetaja

Sügise sünnipäevalid Lehola lasteaias.

Foto: Reelika Jõgi

Foto: Viktorija Visbek

Padisel austati ja tervitati meie valla haridustöötajaid

4. ja 5. oktoobril toimusid õpetajate päevale pühendatud tänupeod Padisel.

Kutsutud oli üle 300 haridus-

töötaja ja hariduse toetaja, kes töötavad Lääne-Harju valla alatasutustes.

Nendest õpetajaid muusika-

ja kunstikoolides 13, põhikoolis ja gümnaasiumis 159 ning lasteaedades 80.

Kahel õhtul toimunud tänu-

üritusel rõõmustasid kuulajaid muusikaga Koit Toome ja Jorma Puusaag. | ajaleht@laaneharju.ee

Sipsiku lõbus spordinädal

Septembri lõpunädalal toimus üle Euroopa spordiüritusi, mille eesmärk oli tõsta elanike teadlikkust spordist ja tervetest eluviisidest. Meie lasteaed Sipsik ei olnud erand. Traditsioonilised spordi- ja tervisepäevad on alati meie õppeaasta osa, kuid nii ulatuslikku üritust sarnaja polnud lasteaias veel korraldatud.

Kogu nädala toimusid lasteaias spordiüritused. Iga hommik algas hommikvõimlemisega värskes õhus ning iga päev oli pühendatud erinevale spordialale nagu kond, jooks, hüpped, visked, liikumismängud.

Ka linnaelanikke kutsuti osalema.

Spordiolümpia esimene päev oli pühendatud vitamiinidele ja erinevatele kõndimisiidele. Lasteaia meditsiinitöötaja rääkis sportliku elustiili vajalikkusest, samuti tervislikust toidust. Majandusakonna juht näitas erinevaid käimisi viise. Lapsed ja täiskasvanud läksid põnevale retkele, et otsida kogu lasteaia territooriumilt vitamiini. Spor-

Lastevanamate võistlused Sipsiku spordipäeval.

Foto: Ekaterina Rusak

dipäeva lõpus valmistasid rühmad puuviljasalati ning kostitatisid sellega vanemaid ja lasteaia-töötajaid.

Spordinäala ja -olümpia lõpuüritus kandis pealkirja "Sportlik perekond".

Lapsevanemad võistlesid las-

tega sprindis, kaugushüppes, sihtmärgi tabamises jm. Kõik osalejad said märgi "SpordiSip-sik", diplom ja mälestuskingingu.

Väga meeldejäävad üritused olid täiskasvanute ja laste osa-lusega flashmob ehk äkkiteas-

te, olümpiatule süütamine ja piknik lasteaia territooriumil.

Lapsed näitasid koos täiskasvanutega võistlus korraldades iga päev head meeskonnatööd. Täname kõiki üritustes osalejaid ja ootame taliolümpiamänge. | **Natalja Samblak**, lasteaed Sipsik

Lepalind etnolaadal

Käesoleva aasta Etnolaat Tallinna Raekoja platsil tähistas Eesti rahvustepäeva ning mõistagi meie koduriigi sajandat sünnipäeva. Siin elavate arvukate rahvuste ühisüritust korraldab Eestimaa Rahvuste Ühendus. Kahel päeval oli Rae-koja plats täis põnevat käsitööd ja üllatavaid sööke-jooke, laval vahelduvad rahvuskollektiivid eitmekesised kontsertprogrammid.

Käesoleva aasta esinemisratta Etnolaada pealaval lõi käima rahvatantsurühm Lepalind!

Vasalemma nais- ja memmederühm on sel kireval üritustel esinenud aastaid ja rõõm on tõdeda, et kutsutakse taas. Hea

koostöö organisatsiooni juhtide Timur Seiffuleni ja Juris Ži-gursiga on tantsukollektiivi elu toonud palju värvikat, Lepalinnule on usaldatud mitmeid kontserde nii sõprus- kui ka esindusüritustel. Rahvuste ühenduse sündmuste sisuks on tutvustada erinevate rahvaste kultuuri ja kombeid ning Lepalinnu ülesandeks lisada eestimaine killuke.

Kaunites rahvariietes tantsejate esinemine on suurepärane võimalus tutvustada meie rahvaröövaid, tantse, muusikat. Igal võimalusel palub mõni kaugelt pärít turist teha ühispilt või kutsub lausa külla. | **Mari Tomp**, Va-

Vasalemma esinejad etnolaadal Tallinnas.

Foto: Nelli Kraan

“Õpilased olid vanglas samasugused kui tavakoolis”

Valgetähe teenetemärgiga pärjatud õpetaja.

Oktoobrikuu esimesel nädalavahetusel tähistatakse õpetajate päeva. Ettetulekut õpetajast seostub laste ja tavakooliga. Kuid koolipinksi satuvad erinevatele põhjustele ka täiskasvanud. Aasta alguses pälvis kõrge tunnustuse Eesti vabariigi presidentilt meie valla õpetaja Mare Riimets. Tema elutöö on olnud täiskasvanute õpetamine vanglas.

Raudvärvad juhuse tahtel

Mare Riimets töötas eesti keele ja kirjanduse õpetajana Murru vanglas alates 1968. aastast kuni vangla sulgemiseni 2013. Mare sattus Rummule juhuse tahtel. Perel oli vaja tööd, koterit ja lasteaeda. Kogemus teistsuguste kasvandikega oli esimestest töökohast Koluvere lastekasvatuse koloonia vanempiioneerjuhina.

“Mäletan selgelt päeva, kui esimest korda vanglakoolis klassi ette astusin. Õpilased toodi kohale rivis ühesugustes hallides vormides. Aga hirmu ma ei tundnud. Kui klassiulks sulgu, siis oli kõik nii, nagu koolis ikka,” meenutab Mare. “Kui alustasin, oli kaks vahetust algklassesse, kus õppisid kuni 40 aastased “vanamehed”. Õpetajana olin alustanud samuti algklassi ees, kuid seda tavakoolis Läänemaal. Nüüd pidin hakkama saama ealise erinevusega.”

Mare on terve elu olnud huvitunud inimestest, kes teistest erinevad või on tavapäraselt elurajalt kõrvale kaldunud. “Otsin siiani vastuseid sellele, miks mõne meist nii juhtub. Elus võib ette tulla igasuguseid asju, mis allakääku soodustavad – peresuhted, lapsepõlv, kambad, kuhu inimene kuuluda tahab... Mida vanemaks saan, seda vähem mul vastuseid on,” tödeeb Mare.

Inimeses on kaks hunti

“Õpilased olid vanglas samasugused kui tavakoolis, ainult vanemad. Inimene on ikka ühesugune. Igaühel meist on mitu külge. Ütleb ka indiaani vanasöna, et inimeses on kaks hunti – hea ja halb. Keda toidad, see saab tugevamaks,” on Mare kinddel.

Mare sõnul ei püütudki õpilasi seal koolis ümber kasvatada: “Me ei muutu, meis on olemas see kõik, lihtsalt kuidas ja kes meie sees ühel hetkel pead töstab.” Üks tema õpilane, kel olid hingel väga rängad kuri-teod, rääkis kord, et teda oli tavakoolis süüdistatud lemmik-õpetaja tagant varastamises. “Mu õpilane ütles, et ma oleks enne käe ära raiunud, kui selle õpetaja tagant varastanud ja ma uskusin teda!” jutustab Mare.

Vangidega suheldes sai rutu selgeks, et pead oskama ööl-

2018. aastal tunnustas Eesti Vabariigi president õpetaja Mare Riimetsa Valgetähe 5. klassi teenetemärgiga.

Fotod: Egle Kaur

da “ei”, pidid endale kindlaks jäätma. “Ja ega poisd ei pahanidanud, kui ma keeldusin mõnest palvest või soovist, näiteks kirja posti viimast,” räägib Mare. “Hilisemas elus olen endiste õpilastega kokku saanud. Balti jaama minnes oli ikka neid, kes tervitasid. Ükskord leppisime kokku, et kohtume kindlal kuu-päeval kuue aasta pärast Tallinnas Russalka juures. Tormasin Eesti teistest otsast õigeaks ajaks kohale. Kohtumisele tuligi kaks poissi. Käisime kohvikus ja jalutasime linnas. Nad olid mulle väga tänulikud.”

Andekad poisid kirjanduskubis
Mare asutas vanglas kirjanduskubli “Kulg” ja just selle juhendamine hoidis südikat daammi vanglakoolis ligi 45 aastat. Mare näitab meile pilte albumist

ja meenutab: “Luulekavad ja teatritegemine kosutasid hingi. Sinna tulid poisid, keda huvitas kirjandus ja näitlemine”. Mare sõnul oli osalejate hulgas palju andekaid õpilasi, kellest oleks head näitlejad või lavastajad saanud.

Koostati luulekavasid, mida esitati kirjandusringi külalistele. Näiteks valmisid luulekavad Karl Ristikivi, Jaan Kaplinski, Ave Alavainu, Doris Kareva, Bettie Alveri, Juhan Viidingu luule ainetel. Luulekavad kandsid endas sõnumit ja pidid andma poistele maailmatunnust. Näitemängudega “Olevused” ja “Liivade tarkus” õnnestus kirjandusringi poistel ka vanglamüüride vahelt välja pääseda, mis oli väga suur asi. Kolm korra esineti Tallinnas, kuid saatja oli alati kaasas.

“Kirjandusringi juhendades sain ka mina kokku inimestega, kellega muidu poleks saanud,” meenutab Mare. Kutsutud külalisi kogunes aastatega palju – Jaan Tätte, Silvia Laidla, Hendrik Toompere, Erika Salumäe, Doris Kareva, Juhan Saar, Peeter Volkonski, Tõnu Oja, Juhan Viiding, Indrek Tarand, Tõnis Rätsep, Malle Pärn, Ines Aru, Sirje Kiin, Anu Lamp ja lavakunstikatedri õpilased, KUMU hariduskeskus, Tuule Kann, muinasjutustaja Piret Päärt jt.

Eriti oluline oli Mare jaoks Linnateatri monoetendus, mis poisid mõtlema pani – Mäta Tikkaneni “Sajandi armastuslugu” Liivi Lepiku esituses räkis naise tunnetest väga andeka, kuid alkohoolikust mehe kõrval.

Kõik vanglasse esinema tulnud inimesed olid sellised, kellegel oli midagi öelda. Pärast vastastikku esinemist toimus alati vestlusring. Paljud esinejad hakkasid hiljem mõtlema vangidest teisiti – nad ongi tavalised pojendid.

Murru vangla elust ja kirjandusringist on filmitud dokumentaalfilm “Kulg”, autoriks Hille Tarto.

Hierarhia ja lapsepõlve puudumine

Mare on häiritud hierarhiast kinnipeetavate vahel: “Saan aru, et see on väga pikalt välja kujunenud. Ükskord pakkusin õpilastele piparkooke ja ma ei saanud aru, miks mõni ei võta. Selgus, et kui oled madalamal astmel, siis sul ei ole õigust võtta samalt taldrikult. Mõni asi lihtsalt on nii. Kui reeglite vastu ek-

FOTOLUGU

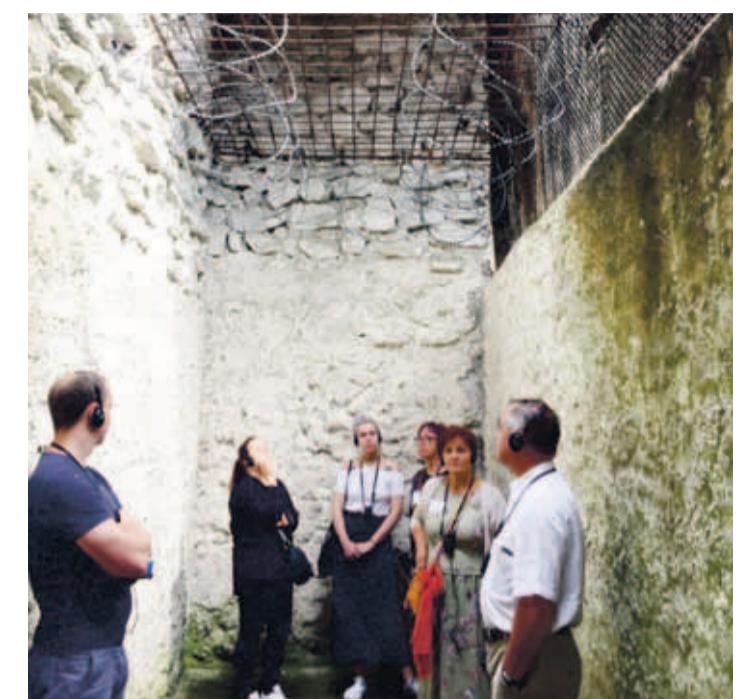

Foto: Egle Kaur

Juba teist suve said huvilised Rummu endises vangilaagris Kinoteatri etendusel “Murru 422/2” aimu igapäevalust vanglamüüride vahel, millised olid vangivalvurite reeglid ja mis suhtluskeel valitses kinnipeetavate vahel. Etendusele tulnuid ootas tossav vanglabuss ja karmi olekuga vangivalvurid. Rivis vangidena marssimine läbi hoovi tööle, kooli, jalutama või pesema lõi pärts töese ettekujutuse kinnipeetava elust. Etenduse autorite Priit Pöldma ja Paavo Piigi sõnul oli lisaks vangide meenutustele loo koostamisel abiõpetaja Mare Riimetsa omad.

Foto: Marje Suharov

sid, lähed madalamale astmele. Selline alandamine on viimasel ajal väheneenud. Ehk aitab kaasa see, et tänapäevases vanglas istutatakse üksinda kongis.”

Vaamatata keerukale tööle Koluveres ja vanglakoolis, pärineb Mare kõige rängem mälestus hoopis Muraste lastekodust, kus ta samuti mõned aastad töötas. Seal kehtis distsipliin ja range kord. “Ma vahel vaatasin laste toimikuid ja mõtesin, et see on kohutav, mida nad on läbi elanud. Ja mida ma nendelt lastelt veel nõuan? Lastekodus jääti väheks kodutundest ja soojusest,” kahetseb Mare.

Õpetamise retsepti ei ole
Eesti vabariigi tulekuga muutusid noored ja inimesed tavaelus, muutusid ka vangid. Muutusid ka õppaprogrammid samuti kui tavakoolis.

Pärast Murru vangla sulgemist läks Mare Harku naistevanglasse vene keelt kõnelevatele kinnipeetavatele eesti keelt õpetama. “Naised on veel eriti keerulised olevused, nendele tohib palju vähem öelda kui poistele. Sa võid lubada endale üt-

lemist, kui ta teab et sa temast hoolid,” seletab Mare.

Mare arvab, et tänapäeva koolis ta hakkama ei saaks. Päeviku täitmine on tema jaoks väga tüütu. Mis siis veel rääkida e-päevikust! “Olgu täiskasvanu või laps, hinnete panek on alati väga keeruline. Millega sa märgid õpilase pingutusi? Senimaani mõtisklen, et milline võiks olla objektiivne hindamissüsteem,” vaagib Mare. “Vanglakoolis saatsin kooliaasta lõpus tänikirjad tublide õpilastele vannematele. Mõned emad tänasid, et esimest korda elus said nad oma lapse kohta kiitvaid sõnu.”

Mare tunnistab, et ta igatsetb möödunud aegu vanglakoolis ja kirjandusringis ning neid poisse, nagu ta oma õpilasi nimetab.

Tunnustus oli üllatus
Tänava aasta alguses vabariigi presidentilt saadud tunnustuse kohta lausub Mare: “Valgetähe ordendi saamine tuli mulle suure üllatusena. No ikka oli hea meel, kuidas muidu. Eks ma olen oma õpetajatööd teinud südame ja pühendumusega.” | Marje Suharov

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetusega valmis Lehola küla ja Keila linna ühendav turvaline kergliikluse tee. Valgustuse ja puhkekohtadega jalga- ja rattatee on veidi üle nelja kilomeetri pikk. See kulgeb Kulna külas Lehola suunas vasakul pool Keila-Haapsalu maanteed. Pusuvälja bussipeatuse juures, vahetult pärast Raja tee ristmiku on teeületuskoht ning seal edasi kulgeb kergtee paremal pool maanteed. Ohtu-Niitvälja-Haapsalu mnt ristmiku juures ületab kergtee Niitvälja tee ning kulgeb piki Lehola oja paremat kallast kuni Lehola teeni.

Projekti kogumaksumus oli ligikaudu 700 000 eurot, millest valla omafinantseering moodustas 15 protsendi.

18. oktoobril tähistas Lehola kooli pere koos omavalitsuse esindajatega kergtee valmimist toreda ja tarviliku aktsiooniga "Peatu, vaata, veendu". Lapsed värvisid kergliikluse ja autosooidutee ristmikele märguande, et sõiduhoos peatumine ja vaatamine ei ununeks. Kohale tulnud politseiameetnikud selgitasid lastele kergliiklusteel kehitavaid liikumisreegleid. | ajaleht@laaneharju.ee

Uus Lehola-Keila kergtee on kasutuses

Lehola kooli õpilased värvisid šabloonidega kergliikluse ja sõiduutee ristmikele märguande - "Peatu, vaata, veendu!".

Vastvalminud kergliiklusee on tiheas kasutuses. | ajaleht@laaneharju.ee

Fotod: Marje Suharov

Spordinädal möödus matkates

Üle-eestiline spordinädal raames korraldas Lääne-Harju vald kaks matka. Mat-

kad toimusid Madis Vaikmaa ja Jürgen Leppa juhtimisel. Liiguti Padise terviseradadel

ning Paldiski tuulisel pankrannikul Eesti vanima tuletorinni. | ajaleht@laaneharju.ee

Matkajad Padise terviserajal.

Laulasmaa kooli matkapäev. | ajaleht@laaneharju.ee

FOTOLUGU

Noorteühing 4H tunnustas aasta tublimaid noorsootöö tegijaid. Valla valitsuse spordi- ja noorsootööspetsialist Jürgen Lepp pälvis tiitli "Aasta üllataja". Noorteühing 4H on maaelu värtustav, noori ühendav rahvusvaheline organisatsioon, mis tegutseb üle 80 riigis ja toetab laste ja noorte mitmekülgset arengut. | MKM

Foto: Egle Kaur

Ringmajanduse innovatsioon maapiirkonnas

Mis on õigupoole ringmajandus? Pisut lihtsustatud näide: kui vanasti siga tapeti, siis ei läinud sellest midagi raisku, vaid kõik tarbiti ära – rasv, liha, nahk jne. Praegu toodetakse rohkem ja palju jõuab prügi-mäele. Ringmajanduse põhiesmärk on juba tootmise alguses läbi mõelda, kuidas võimalikult vähé jäätmeid tekitada ja mida saaks taaskasutada. Ringmajandus ei ole ainult suurte tootmisettevõtete pärusmaa. Efektiivselt saab tegutseda ka väikeettevõtja, kes käsitööd müüb või kohvikut peab.

Minu arvates iseloomustab ringmajandus veidi tagasisipör-dumist juurte juurde, võttes ühest küljest küll vastu tehnoloogilise arengu pakutavad hüved, kuid jäädes samas siiski keskkonnaga sõbraks.

Lääne-Harju Koostöökogu rahvusvahelise koostööprojekti "Ringmajandus maapiirkonnas" raames toimus meie piirkonna ettevõtjatele septembris õppereis Soome Satakunta piirkonda, kus saime kuulda ja näha sealseid parimaid praktikaid ja vahetada kogemusi.

Rummus tegutsevat KB Auto Eesti OÜ-d esindanud Anu Kukk pidas Soome õppereisist kõige põnevamaks Honkajoki ringmajanduse parki, mis toimis põhimõttel "Ühe jäätmed on teisele väärtsuslik tooraine". Kompleksi kuulub kahekso eri fookusega ettevõtet – biojäätmemaag, loomsete jäätmete töötlemise tehas, lihatööstus, kasvuhooned, tuulepark, biogaasitehas ja veepuhastusjaamad. Kõik sealseted ettevõtted kasutavad ainult kohapeal toodetavat tuuleenergiat ja kütet. Honkajoki kompleks on isemajandav ja sõltumatu ning võimeline tootma isegi rohkem kui tarbida suudetakse. Suurim ettevõte kompleksis on kahele suurimale konkureerivalle Soome lihatööstusele kuuluv 80 töötajaga loomsete jäätmete ümbertöötlemise tehas Honkajoki, see toodab lemmikloomatoitu ja loomasööta, loomse toidu kõrvalproduktidest tehakse välist, nahka ja eraldatakse pu-

hast rasva, millest tehakse biodiislit. Lisaks asub seal ka biojäätmete vastuvõtupunkt, mille käitusprosessis toodetakse biogaasi ja välist. Tootmisest ja jäätmete käitlemisest vaba-nev soojusenergia kasutatakse ära kõrvalasuvates kasvuhoones organaalist salatit ja tomati.

Kui Honkajoki tootmispargi näide väliveetevõtjale esialgu ehk kättesaamatu paistab, siis teine näide jätkuuutlikust turismist näitab, et ringmajanduse põhimõttete järgmine on kõigile jõukohane ja kasulik. Looduskaunis Merikarvias anti matkajatele kätte matkarokk (taivaline puutokk), millele käies toetada, et olla seelabi paremas ühenduses loodusega. Matkal sattusime ökoloogilisse jõusaali palkidest kangide ja puidust kaalukohvritega. Samuti pakutakse küllastajatele metsas kohvi ja astelpajumahla, sõita saab kanuu ja SUP-lauaga. See oli suurepärane töestus, et teenuse mõümiseks ei pea alati välja mõtlema midagi innovatiivset, vaid vahel piisab ka lihtsa ja odava idee heast turundusest.

Järgmine õppereis toimub kevadel Italiasse ning suve alguses küllastavad välispartnerid Eestit, et tutvuda meie piirkonna parimate praktikatega. Projekti raames korraldame saabuvat talvel 5-päevase koolitussarja, mille eesmärk on tõsta piirkonna ettevõtjate teadlikkust keskkonnasäästlikkusest, rohe ja ringmajandusest. Koostöös ressursisäästlikkuse ekspertidega analüüsime ka kümne ettevõtte tootmisprotsesse ja anname neile konkreetsed soovitused, kuidas ringmajanduse põhimõttel oma tööd töhustada.

Mõne aja pärast kuulutame välja koolitussarjale registreerimise ja avame taotlusvooru järgmisel õppereisil osaleda soovijatele. Jälgili selle kohta infot LHKK kodulehel www.vomentaga.ee või facebookis: Lääne-Harju Koostöökogu. Lisainfo saab ka allkirjutanult (tel 5669 8602, kadri@hkt.ee) | Kadri Kurm, Lääne-Harju Koostöökogu projektijuht

Projektmeeskond – vasakult Henry Mang (Hatu mõis), Elena Maljutina (Peetri Toll), LHKK projektijuht Kadri Kurm, Kadri Kaarna (Cleantech ForEst), LHKK meetmejuht Ede Teinbas ja Anu Kukk (KB Auto Eesti OÜ).

Foto: Henry Mang

Paldiski oli aastakümneid su-

FOTOLUGU

U14 JK Vasalemma (2005) võistkond lõpetas Eesti Noorte Jalgpalli Meistrivõistlused sellel hooajal teise kohaga.

U11 JK Vasalemma (2008) võistkond lõpetas hooaja kolmanda kohaga. Mõlemad võistkonnad osalevad sügisel rahvusvahelisel jalgpalliturniiril Riga Open Cup 2018. Fotodel on võistkonnad uues mänguvormis, mille soetamisel oli abiks AS Bestnet.

Fotod: Eduard Hmeljov

Leia üles Vasalemma noorteka ruumid Vasalemma endisest vallamajast Ranna tee 8!

See on vahva kohtumispai – mängud, seiklused, diskod, huvitavad küllalised, lahedad kaaslased ja tegevused ning koostöö valla teiste piirkondade noortega.

Juhendaja Kätriin Rootsmann, tel 5398 9536.

Vasalemma seltsimajas tegutsev naisrahvatantsurühm Lepalind ootab **tantsijaid!**

Treeningtunnid igal kolmapäeval seltsimajas kell 19.00. Juhendaja Mari Tomp, tel 5557 8788.

Laulame koos teada-tuntud laule!

Lauluklubi Klooga kultuuri- ja noortekeskuses iga kuu 1. ja 3. pühapäeval kell 14.

Tule üksi, koos sõbra või lausa seltskonnaga! Eest veab muusika-õpetaja Elviira Maasalu (tel 5615 2424). Osalustasu 2 €.

Sinu usaldusväärne ehituspartner
Lääne-Harju vallas!

www.laheperekv.ee

ERAMAJADE EHITAMINE NING RENOVEERIMINE

KATUSTE EHITAMINE JA RENOVEERIMINE

VUNDAMENTIDE EHITAMINE

Indrek Migur: +372 510 8726
indrek@laheperekv.ee

KODANIK KÜSIB, AMETNIK VASTAB

Kui lõpeb lemmikloomma maine teekond

○ Sügise saabudes võib sageadmini kohata hulkuvaid koeiri-kasse. Pimedatel öhtutel saab kahjuks osa neist ka sõiduteedele. Samuti eksib liiklusesse metsloomi.

Kuidas käituda, kui märkan ek-sinud lemmikut?

Hulkuvate koduloomade kohta saatke info kohalikule omavalitsusele. Lääne-Harju vallas tegeleb hulkuvate lemmikutega järelevalvespetsialist.

Linnalises asulas liikuvast suurest metsloomast (põder, metssiga, karu, hunt, punahirv, metskits) tuleb teatada valvetelefonil 1313. Samale numbrile helistada ka siis, kui märkate viigastatud metslooma või lindu. Sealt edastatakse info vastavale spetsialistile, kes hindab olukorda ja otsustab edasise tegevuse üle.

Maanteelt leitud hukkunud loomast tuleb teada anda valvetelefonil 1510. Liiklusõnnetuse puhul, mille tagajärvel on loom hukkunud või viigastatud, helistada 112. Muudest hukkunud loomadest teavitada kohalikku omavalitsust.

Mida ette võtta, kui lemmikloom sureb?

Lemmikuna peetavate loomade korjuseid ei loeta olmejäätmeteeks ning neid ei tohi panna prügikonteinerisse ega selle kõrvale.

Soovitame lasta oma lemmikloom tuhastada. Lähim koht meie valla elanikele on Tallinnas Pääskülas, Raba tänav 40.

Tuha saab jäätta krematooriumi

Isetekkeline lemmikloomade suruaeda Klooga alevikus. Foto: Piret Lõoke

või soovi korral sobiva urniga endaga kaasa võtta.

Lemmikloom võib matta enda või omaniku nõusolekul ka teise isiku kinnistule vähemalt 10 meetri kaugusele kaevust. Kindlasti tuleb loom matta piisavalt sügavale, et linnud ja loomad sellele juurde ei pääseks.

Kortermajade elanikud, kes maad ei oma, peavad lemmikloomaa tuhastama.

Loomaomaniku soov, et tema lemmikust jääks maha maapealne märk, on inimlikult mõistetav. Oleme avastanud ühe isetekkelise lemmikloomade suruaeda Kloogal. Paneme inimestele südamele, et paraku on selline tegevus seadusevastane. Kuna Lääne-Harju vallas puudub lemmikloomade matmispaik, siis on selle loomisele vallavalitsus mõelnud. | **Piret Lõoke**, valla järelevalvespetsialist, 677 6324, piret.looke@laaneharju.ee

PALJU ÕNNE!

OKTOOBRJU JUBILARID

- 94 LIIDIA PORK
- 91 HELJE AADER
- 90 MEIDA LINK
- 90 EVDOKIA ZHILKOVA
- 85 GALINA GUK
- 85 HELDOR KIIL
- 85 OLGA MALAŠENKOVA
- 85 KLARA POPOVITS
- 85 NIKOLAI ŽMaka
- 80 ELIZAVETA GUBAR
- 80 SAALI KRAUSE
- 80 TAMARA NUZHNAJA
- 80 SVETLANA POSPELOVA
- 75 HELENE KUM
- 75 HEINAR LAAN
- 75 AET LINROOS
- 75 MAI ROOMET
- 75 ELENA SUMAROKOVA
- 75 ELVI VALDMEE
- 75 TIIU VASAR-JOISING
- 70 GENNADI AKŠINTSEV
- 70 KALJU BOITSOV
- 70 NADEZDA BURMISTROVA
- 70 ANNE EENSOO
- 70 LIUBOV FESYUK
- 70 ELJU GRABBI
- 70 ELLE GRATŠKOV
- 70 ANTON GRISHANOVICH
- 70 SULEV JAANUS
- 70 ENE JENK
- 70 EVGENIA KOLESNIK
- 70 URMAS KUUSIK
- 70 TIIT KÄNDLER
- 70 AGU MITT
- 70 KALJU MÄGI
- 70 ILME REMMELKOOR
- 70 MIHKEL SINIMÄE
- 70 LJUDMILA SMENOVSKAJA
- 70 VALLE VAIKLA

VALDA SÜNDISID

- HUGO KAARE
- MARENNA KOHA
- MATTIAS LAINESAAR
- JOANN MARKUS KÄI
- EMILY MARTÖNJAK
- TEODOR MILESHKEVICH
- LAUREEN NIINEMANN
- AMII NÖMMIK
- MAIA ORLOVA
- RASMUS REI
- MIRELL SAKSNIIT
- RUSLAN SHESTEROV
- DARINA ŠEVTSOVA
- DIANA ZARINA
- KARL SANDER VAIN
- KRISTOFER VASSILJEV

Film on valminud
Eesti Vabariigi
100. sünnipäevaks

LÄÄNE-HARJU VALD KUTSUB

Põrgu Jaan

KINODES
ALATES
5. OKT. 2018

01.11.2018
18.00
LAULASMAA KOOLIMAJAS

KAUR KOKA FILM

ERAKUULUTUSED

Arboristi teenused. Ohtlike puude raie, puude hoolduslõikus, hekkide hooldus, kändude freesimine, raieteenused, võsa niitmine. www.puukirurg.ee, info@puukirurg.ee, tel +372 505 7786

Arhitekt. Eramaja projektiid, ka tagantjärele, rekonstrueerimine jm. Hind kookõlastustega ehitusloani 1000–1600 €. Tel 5831 9789, aare.keel@gmail.com

Autode, sõidukite ja töömasinate kokku! Võib pakkuda ka remonti vajavaid ja seisvaid masinaid! Ei pea olema ülevaatust ja kindlustust. Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vanane! Tel 5457 5055

Fekaalivedu, kogumiskaevude tühjendus, küsi pakkumist, tel 5346 8430

Hoonete soojustamine puistevillaga. Konsultatsioon objektil tasuta. Tel 501 6689, ken@puistemee.ee, www.puistemee.ee

Korstnäpitside ja moodulkorstnate ehitustööd. Tel 5557 9399

Korstnapühki ja pottsepa teenused; ohtlike puude/okste langetamine ning viljapuude lõikamine. Murunütmine (trimmeriga). Tel +372 5348 7318, e-post igor@inkteenused.ee

Kutsetunnistusega korstnapühki, tehtud tööde kohta akt. Tel 5689 0125, e-post kuldnoop@gmail.com

Kutsume Teid hispaania keele kursustele. Tunnid teisipäeviti Täheruumis (Paldiski mnt 19, Keila). Info ja registreerimine a.s.wesman@gmail.com

Müua killustik, liiv, graniitkillustik, kruus, sõelutud muld, sõnnik ja kompostmuld, tätepinnas, freesaafalt, kuivsegud. Kallur, väikeveod 0,1–8 t. Tel 501 5992

Müua soodsalt Lääne-Harju vallas, Tõmmiku külas, Aarnamäe karjääril liiva, sõelutud ja sõelumata mulda, transpordivõimalus. Tel 565 64103, e-mail palemer@gmail.com

Ohtlike puude aastaringsed raie-, hooldus-

ja saetööd. Katuserennid puhastus. Tel 5551 2104. www.puuhooldaja.ee

Ostan auto, sobib ka vene auto. Tel 5819 0200

Ostan Teie seisva või mittetöötava auto või muu mootorsõiduki. Võib pakkuda ka ülevaatust! Pakkuda võib kõike! Kasutult. seiseauto@mail.ee, tel 5459 5118, Magnus

Pakume tööd tootmistöölistele Keilas. Töö sobib nii naistele, kui meestele, väljaõpe kohapeal. Vajalik on eesti keele oskus suhtlustasandil. Töö vahetustega, töötusu 900 € brutto. Rohkem infot info@hragency.ee või tel 5666 1142

Teostame vihmaveesüsteemidega seotud teenused. Valtsimismasinaga valmistame rennid otse Teie objektil, puuduvad liitekohad. Tel 527 1059, info@vihmaveerennid.ee, www.vihmaveerennid.ee

Veoteenus väikekaubikuga (kaubik 5 m²; 1000 kg + tenthaagis 6 m²; 510 kg). Ka nädalavahetusel. Tel 5904 0027

Õhksoojuspumba paigaldus ja hooldus. Hind 150 €. Sertifikaadiga paigaldaja Kalev Lepistu, tel 5656 2191

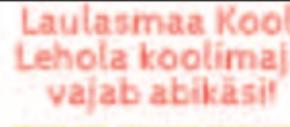
Õmblusettevõte Vigevano OÜ asukohaga Keilas, otsib oma töökasse kollektiivi universaalmasina õmblejaid ja overloki õmblejat. Kontakt tel 501 3563

Reklaam ja kuulutused:
reklaam@laaneharju.ee

- Ebaseaduslike ehitiste seadustamine
- Kasutusluba
- Muudatusprojektid
- Auditid
- Detailplaneeringud
- Kontrollmõõdistused

+372 5699 3014
info@ehitusdokument.ee
www.ehitusdokument.ee

ELENET OÜ
Teeme mitmesuguseid elektritöid nii ettevõtetele kui ka eraisikutele. Objekti esmane ülevaatus tasuta!
tel. +372 5055398
e-mail: info@elenet.ee

Laulasmaa Kooli Lehola koolimaja vajab abiakäsit!
Otsame uusi abiakäsite partnerit.
• KLASIÖPETAJAT 1,0 kohta
• LOGOPEEDI 0,5 kohta
• KORISTAJAT 1,5 kohta
• KOKKA 1,0 kohta
info@laulasmaakool.ee
tel: +372 608 8900

Metsakeskus.ee
Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis. Tel: 56 111 900

Lahkunud on meie armas ema, vanaema ja vanavanaema
RICHARD LAHERAND
08.04.1929–19.09.2018
Mälestab perekond

KANGASTELGEDEL KUDUMINE VASALEMMA HUVIKESKUSES Juhendaja Viive Tamm

Kellel soovi kangastelgede taga oma mõtted ja elamused mustreiks kududa, võtke ühendust tel 5815 3330

GLASAKEN
Ainult 10 päeva akende valmimine!

AKNAD UKSED VÄLISUKSED LÜKANDUKUSED
Tallinn: Laki 36 B sissekäik 3. korrus Avatud: E-R 9-17 tallinn@glasaken.ee mob: 555 15 766 tel/faks: 6098 862
glasaken.ee

KEILA HALDUS
Keila Haldus OÜ pakub korteri-ühistutele
haldus- ja hooldusteenust
ööpäevaringset avaristeenust (tel 5621 4444)
raamatupidamist
sise- ja väliskoristust
Info tel 5344 2444 või info@keilahaldus.ee www.keilahaldus.ee

2018-2019
• Eja N 10.00 - 11.00
Seeniorvõimlemine
Vasalemma seltsimajas

Vasalemma seltsimaja saalis
T 19.30 - 20.30
R 19.00 - 20.00
P 19.00 - 20.00

JUMPING
Treener Kaisa Edenberg

ÜLIERGILINE AEROOBNE TRENN BATUUTIDEL

Lääne-Harju vallavalitsus teatab

Lääne-Harju Vallavalikogu 25.09.2018 otsusega nr 123 kehtestati Valkse külas Väljaotsa (katastritunnus 29501:001:0284, pindala 5,79 ha), Settebasseini (29501:007:0554, pindala 3633 m²), 8 Tallinn-Paldiski tee L2 (29501:001:0285, pindala 1172 m²) ja nendega külgeva riigimaa AT030326084 nimega Nõmmetirtsu detailplaneering.

Planeeringuga jagatakse maa 17 krundiks. Detailplaneeringu kohaselt jagatakse Väljaotsa kinnistu kümneks äri- ja tootmismaa krundiks (pos. nr 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 14 ja 17) ja transpordimaa kruntideks (pos. nr 7, 12, 15 ja 16). Settebasseini kinnistu piire ja sihotstarvet ei muudeta (pos. nr 8). Riigi omandis olevast Nõmmetirtsu maast moodustatakse kaks tootmismaa krunti (pos. nr 1-2). Lisaks moodustatakse Väljaotsa krundist ja riigimandis olevast maast ühtne avaliku kasutusega transpordimaa krunt (pos. nr 7). Planeeringuga nähakse ette võimalus krunte liita. Liita on võimalik planeeritud positsioonid 5 ja 6, 10 ja 11 ning 13 ja 14. Liidetavate kruntide hoonestusalad ning ehitusalune pind liituvad kruntide liitmisel. Liidetud krundile tohib ehitada kaks kuni kahekorruselist hoonet. Kruntide 13 ja 14 liitmisel võib krundile ehitada kolm kuni kahekorruselist hoonet summaarse ehitisealuse pindalaga 6050 m². Kruntide täisehitusprotsent ei tohi olla suurem kui 40%. Kruntide sihotstarvete osakaal täpsustub ehitusprojektis vastavalt hoone kasutusotstarbele. Krundi positsiooniga 15 on omandanud Eesti Vabariik ja moodustatud on transpordimaa katastriüksus 8 Tallinn-Paldiski tee L2 (29501:001:0285) ja rajatud kergliikluster ja mahasõit ringteelt. Väljaotsa kinnistu on omandanud AS Valdek, kellel on soov ehitust alustada kruntidel positsioon 13 ja 14 ja edaspidi algatada detailplaneeringu juurepäsu ja transpordiskeemi muutmiseks. Arendajaga on kokku lepitud taristu lepinguga kavandatud detailplaneeringu elluviimine kolmes etapis ja arendajale on üle antud planeeringu kohase taristu ja teede rajamisega seotud kulude kandmise kohustus. Planeeringuga muudetakse Keila valla üldplaneeringus maakasutuse juhfunktsooni maatalundusmaast äri- ja tootmismaaks. Planeeringul puudub oluline mõju looduskeskkonnale. Mõju valla majandusele on positiivne. Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda laaneharju.ee.

TULE PEAMINISTRIGA KOHTUMA

2. November kell 17.30 Paldiski, Tavern Peeter Tolli II korrus (Mere 10)

- Mida on õnnestunud Keskerakonna juhitud valitsusel 23 kuu jooksul ära teha?
- Kes võitis maksureformist enim?
- Kuidas muudetakse pensionisüsteemi?

Neile ja teistele küsimustele vastab Eesti Vabariigi peaminister, Keskerakonna esimees Jüri Ratas.

Kohtumisest võtab osa ka Euroopa parlamenti liige Yana Toom.

Oritusele on organiseeritud tõlg.

Keskerakond

Paldiski lasteaed Naerulind kuulutab välja konkursi õppealajuhataja (1,0 kohta) ametikohale.

Peamised tööülesanded on

- õppe- ja kasvatustegelikku juhtimise ning arendustegelevuse
- pedagoogide juhendamine
- töökorralduse organiseerimine

Nõudmised kandidaadile

- vastavus kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele
- omab pedagoogilise töö kogemust lasteaias
- omab head planeerimis-, korraldamis- ja analüüsiseoskust ning on otsustus- ning vastutusvõimeline
- väärustab meeskonnatööd
- hea pingetaluvus, suhtlemisoskus
- hea arvutioskus

Pakume

- vastutusrikast töö
- võimalust panustada lasteaia arengusse ja edusse
- erialast enesetäiendust ja head võimalust eneseteostuseks

Kandidaatideks esitada

- CV ja sooviavaldas
- kvalifikatsiooni kinnitavate dokumentide koopiad

Dokumentid esitada hiljemalt 25. oktoobriks 2018

e-postile naerulind@laaneharju.ee

Lisainfo tel 5551 3296

Tööleasumine 1. novembrist või esimesel võimalusel

Если создавать с любовью, возможно все

● Дар писать музыку дается далеко не каждому. Тем сложнее создавать среду, которая придавала бы ценность этому творческому труду и вдохновляла. Возможно ли все же такое сделать?

Открытие нового центра Арво Пярта в Лауласмаа на дороге Келласалу – это большое событие, которое касается очень многих людей и в Эстонии, и по всему миру. Как этот центр изменит жизнь в Лауласмаа и Ляэне-Харьюской волости? Кто эти люди, которые будут входить в двери этого уникального здания? Как родилась идея, которая привела к появлению такого уютного, плавно очерченного и сливающегося с природой центра?

Рождение центра Арво Пярта
По словам исполнительного директора центра Ану Кивило, первые годы семья Арво Пярта занималась созданием личного архива композитора. Сын композитора Майкл Пярт рассказал, как их дом в Берлине по мере нагромождения нот, документов и других материалов все больше напоминал офис.

На осознание того, что такой архив мог бы быть открыт для всех заинтересованных, ушло несколько лет. Начиная с 2012 года созревала идея того, как все будет выглядеть на новом месте: центральный архив и библиотека, концертный и выставочный залы, центр исследований, башня вдохновения, часовня.

Строительные работы помогло финансировать Эстонское государство. Путем международного конкурса были выбраны архитекторы, которыми стали Фуэнсанта Ньето и Энрике Собехано из архитектурного бюро Nieto Sobejano Arquitectos в Испании.

Преданная команда

"То, что стало происходить дальше, было насыщенным, интересным и сложным", – говорит Ану Кивило и добавляет, что весь процесс строительства характеризует еще и то, что каждое звено делало больше, чем от него ожидали. "Некоторые первоначальные идеи пришлось переосмысливать", – вспоминает Ану.

О здании, построенном с любовью, говорит и тот факт, что за перепланировку про-

Рождение центра Арво Пярта – это плод работы большой команды. На фотографии слева: музыкант Кристина Кырвер, руководитель предприятия AS Ehitustrust Кайдо Сомелар, архитекторы Фуэнсанта Ньето и Энрике Собехано, исполнительный директор центра Ану Кивило и председатель совета Майкл Пярт.

Во внутреннем дворе здания по желанию Арво Пярта возвели часовню. В день открытия на стенах часовни появились изображения св. Силуана и архимандрита Софрония, выполненные о. Никитой Андреевым.

Фото: Аллар Вийвик

ектирующая фирма дополнительную плату не взяла. Это здание, стоимость строительства которого составила 8,5 миллиона, характеризует большая отдача и преданность со стороны всех участников. По словам руководителя предприятия AS Ehitustrust Кайдо Сомелара, осуществлявшего строительные работы, этот объект был самым сложным в его жизни. Вместе с командой проекта обсуждалась каждая мелкая деталь, вплоть до размера винтов. Было много сложных деталей строительства, например большие двери, башня и, конечно, передвижение тяжелой техники на песчаной территории так, чтобы не повредить поверхность. Однако вновь и вновь строители доказывали, что все возможно. Когда здание

Место, открытое для всех

Центр Арво Пярта открыт для всех. В день открытия также пожелали, чтобы местные члены общины и соседи участвовали в мероприятии вместе с другими гостями. Поэтому между приглашенными на три концерта в честь открытия провели розыгрыши.

Если обычно гостей дома и его работников разделяет стена-перегородка, то в день открытия каждый мог заглянуть и в помещения для персонала.

Посетители могут с помощью аудиогида погрузиться в творческий мир Арво Пярта и познакомиться с процессом создания музыки, изучить би-

блиотеку, которая состоит из 5000 единиц звуконосителей и книг. Для всех интересующихся в архиве доступны музыкальные дневники и нотные записи, в том числе черновики и рукописи.

По словам музыковеда Кристины Кырвер, создание данного архива уникально, потому что всегда есть возможность что-то уточнить у композитора. Поскольку музыкальное творчество Арво Пярта будет добавляться и в будущем, это также учитывалось при составлении архива. Кроме того, для исследователей открыт цифровой архив.

Центр Арво Пярта желает быть образовательным центром. Созданы три разные образовательные программы. Для прослушивания музыки ожидаются ученические группы. Помимо прочего, здесь желают помочь развитию навыков концентрации у учеников.

В центре можно посмотреть короткометражный документальный фильм об Арво Пярте. Открыта детская зона, где можно послушать всем нам известные детские песни. В небольшом магазине можно купить звуконосители с музыкой Арво Пярта, работает кафе.

Обзор всех концертов и мероприятий, проходящих в центре, можно получить на веб-странице www.arvopart.ee. | **Марье Сухаров**

Заразиться вирусом любви к музыке можно в школе и детском саду

● Любое искусство, будь то на театральной сцене, в книжных строчках или на мольберте, является зеркалом души его создателя. Передача языка нот посредством музыкальных инструментов учатся годами. Это можно сделать и в двух музыкальных школах нашей волости – в Палдиски и Вазалемма.

Преподаватель игры на каннеле Кейлаской музыкальной школы и детского сада школы Лауласмаа Пилле Каррас удостоилась благодарственной премии Союза музыкальных школ Эстонии. Фото: Союз музыкальных школ Эстонии

предпосылки, но нет желания проходить всю учебную программу. В таком случае можно изучать только выборочные предметы или осваивать какой-либо инструмент.

Учителями по фортепиано являются Ольга Смолякова, Светлана Скуридина, Вера Нёпс и Ирина Маслакова.

Игре на гитаре обучает Маргус Минн, игре на ударных инструментах с этого учебного года обучает Ренар Туммал, на скрипке – Мириям Кург, на кларнете и саксофоне – Станислав Максимов.

Каждый год школа выбирает лучшего молодого музыканта, который учится только на отлично и проявил себя на конкурсах. Лучшим молодым музыкантом 2017/2018 г. стала пианистка Полина Свинцова. В Палдисской музыкальной школе обучается 70 человек.

Каждому ученику свой музыкальный инструмент

1 октября, в Международный день музыки, по всей волости прошла череда интересных мероприятий. В Палдисской музыкальной школе выступили с концертом ученики, которые посредством большого проекта ЭР100 "У каждого ребенка – свой музыкальный инструмент" получили себе новые инструменты.

По сообщению заведующей детским садом школы Лауласмаа Юлле Крабо, который 11 сентября отмечал 12-летие, на веселом празднике в честь дня рождения был открыт роскошный подарок: в рамках проекта "У каждого ребенка – свой музыкальный инструмент" детскому саду подарили бас-ксилофон, чтобы обогатить проходящие там музыкальные занятия. | ajaleht@laaneharju.ee

ПЕРЕДОВАЯ СТАТЬЯ

Определение направления на полпути реформы самоуправления

Ровно год прошел с тех пор, как в результате административной реформы родилась Ляэне-Харьюская волость. Новое волостное собрание и управа пережили бурные времена. Главной задачей политиков было объединение разноликих общин. Нахождение способов для выполнения желаний, нужд, а также срочных потребностей различных районов большой волости, чтобы продолжалось как можно более сбалансированное развитие, было большим вызовом.

Одним из важнейших направляющих документов как для волостной управы, так и для жителей волости, гражданских объединений, а также для предпринимателей, несомненно, является план развития волости. Как взять подходящий курс? Ключ к нахождению ответа лежит в открытом общении. Составляя первый план развития Ляэне-Харьюской волости, естественно, следовало проработать планы развития бывших самоуправлений, но было ясно, что одного этого недостаточно.

В равной мере важны также доверительные отношения волостной управы с местными предпринимателями.

Уже в начале года волостная управа обратилась к ключевым лицам различных общин с призывом сообщить о себе и сблизиться в общественный комитет. Крайне похвально, что начинание получило хороший размах. Представители общин познакомились друг с другом, обмен информацией как между собой, так и с волостной управой идет продуктивно и конструктивно. Только путем диалога с возможно большим количеством людей из разных регионов можно получить представление об ожиданиях общин и ситуации в конкретном месте.

Приятно отметить и то, что при оглашении плана развития волости поступило множество предложений. Ставить цели в плане развития и воплощать их в жизнь нужно вместе. Новый план развития Ляэне-Харьюской волости волостное собрание утвердит на днях. Конечно, стоит напомнить, что утверждение плана развития не ставит на замок ход развития волости на долгое время; речь идет о таком стратегическом документе, который нужен каждый год просматривать заново и при необходимости переделывать.

В равной мере важны также доверительные отношения волостной управы с местными предпринимателями. Результатом сотрудничества самоуправления и предпринимателей для людей является появление рабочих мест рядом с домом. Такая пространственная структура позволяет уменьшить проблемы окружающей среды, возникающие из-за транспорта, а также сэкономить для людей время и деньги, затрачиваемые на дорогу на работу. Роль самоуправления состоит в том, чтобы создать предпосылки для развития предпринимательства прежде всего путем дальних и своевременных планировок.

Вторым важным направляющим документом является общая планировка волости. Здесь я хочу сразу предупредить общину, что волостная управа просит вас в скором времени в рамках рассмотрения исходных точек зрения общей планировки выразить свое мнение, а также помочь в определении ценностей разных территорий. Опять же для того, чтобы готовящаяся общая планировка учитывала интересы как можно большего количества людей и в то же время благоприятствовала сбалансированному развитию и поддерживала всплешение плана развития в жизнь.

Почему в заголовке сказано “на полпути реформы самоуправления”? При вступлении в силу административной реформы год назад государственная власть сделала мощный, но лишь первый шаг, то есть организовала проведение границ новых единиц самоуправления. Реформа по существу, для которой самоуправлению даются новые задания и дополнительное право принимать решения, пока находится в фазе планирования.

Нынешний министр государственного управления сказал, что стоящее у власти Правительство Республики твердо намерено укреплять роль самоуправления. Третий важный партнер, с которым самоуправление ведет открытый с обеих сторон и уважительный диалог, это и есть правительство страны. В этом контексте также роль самоуправления заключается в том, чтобы передавать государству слово и волю местных общин.

Благодарю всех людей, которые изъявляют желание содействовать развитию местной жизни и готовы выражать свое мнение любым способом. | Эрки Рубен, заместитель волостного старейшины

План развития добрался до представителей народа

25 сентября Ляэне-Харьюское волостное собрание собралось на заседание в народном доме Падизе. В волостное собрание поступил один из важнейших рамочных документов – план развития волости.

План развития волости на 2019–2030 гг. прошел I чтение

Основой плана развития являются планы развития, ранее действовавшие в четырех объединенных волостях. При развитии волости учитываются следующие сферы – жизненная среда и публичное пространство, дороги и общественный транспорт, предпринимательская среда, сеть образовательных учреждений и учебная среда, свободное время, развитие здоровья и гражданское общество, социальная защита.

Первый план развития Ляэне-Харьюской волости является рамочным документом. В тех сферах, где требуется более детальный анализ и описание деятельности, при необходимости создаются планы развития данных сфер.

План развития волости с четырьмя дополнениями и бюджетными стратегиями был опубликован в начале октября для внесения предложений и вновь будет представлен членам собрания в конце октября.

Начинается составление общей планировки волости

Волостное собрание должно начать составление общей планировки нового самоуправления в течение одного года после оглашения результатов выборов. Новая общая планировка будет подготовлена в течение трех лет. При составлении будут особо детально рассмотрены местности, где установлены детальные планировки, меняющие общую планировку. Во время составления общей планировки к работе привлекаются общину, а также проводится сотрудничество с предпринимателями.

Обсуждение проекта реновации монастыря Падизе.

Фото: Марье Сухаров

В комиссии волостного собрания по вопросам бюджета и экономики появился новый член

Волостное собрание утвердило в состав комиссии по вопросам бюджета и экономики в качестве нового члена предпринимателя Андэра Певгонена вместо бывшего члена Пеэпа Сийтама. При выборе нового члена исходили из принципа местного представительства.

Социальный отдел нуждается в двух работниках по уходу

В структуре волостной управы были созданы рабочие места для двух работников по уходу, которых возьмут на работу в социальный отдел при финансировании структурного фонда, что даст волости дополнительные возможности для оказания домашней услуги новым нуждающимся в помощи в количестве до 50 человек в течение 20 месяцев. Оказание домашней услуги большему числу людей поможет уменьшить нагрузку ухаживающих родственников и даст им возможность направиться на рынок труда. Работники по уходу будут трудиться в районе Палдиски и Кейла.

Назначение членов волостного собрания членами жилищной комиссии

В поселках Эмари и Румму около 100 муниципальных квартир. Чтобы обеспечить достаточную информацию при подготовке целесообразных проектов, членами жилищной комиссии решили назначить заместителя председателя волостного собрания и председателя социальной комиссии Ольгу Кугал и члена волостного собрания Елену Раздорскую. Жилищная комиссия рассматривает заявки на получение социальной жилплощади.

Детский сад Naerulind получил новый устав

Был утвержден устав детского сада Naerulind в Палдиски, который соответствует новому названию действующего местного самоуправления, определению новой территории обслуживания детского учреждения и обновленному адресу.

Школьникам бесплатная утренняя каша, обед и полдник

Государство выделяет в бюджет самоуправления на школьный обед 1,00 евро на ученика. Обед во всех школах волости для учеников бесплатный. Бесплатная утренняя каша предлагалась до сих

пор только в школе Лауламсаа. Ее расчетная цена составляла 0,25 центов на ученика. Бесплатный полдник предлагался до сих пор в школах Палдиски. В других школах родители платили за полдники сумму в размере 0,35–0,5 евро на ученика.

Учитывая политику равного обращения с детьми и развития здоровья, волостное собрание приняло решение предоставлять ученикам всех школ Ляэне-Харьюской волости бесплатную утреннюю кашу, обед и полдник. Для волостного бюджета это означает дополнительные расходы: в период с сентября по декабрь уйдет около 7000 евро, а за календарный год примерно 15 000 евро.

На административной территории бывшей волости Падизе находятся 202 местные дороги

Волостное собрание устроило список местных дорог, находящихся на территории бывшей волости Падизе. На основе списка местных дорог происходит получение государственного пособия. Волостное собрание делегировало учет и систематизацию регистрационных данных местных дорог волостной управе.

Здание, находящееся на территории недвижимости по адресу ул. Кооли, 5 в поселке Румму, будет снесено

Волостное собрание приняло решение приобрести здание, находящееся по адресу ул. Кооли, 5 в Румму, чтобы весной его снести.

Бывшее школьное здание, находящееся на территории недвижимости, разрушено и своим отталкивающим видом портит публичное пространство поселка, а также представляет опасность для играющих там временами детей.

Самое дешевое ценовое предложение по сносу здания сделало предприятие ОÜ Aspen Grupp, стоимость составила 15 480 евро.

Установление детальной планировки на земельных единицах Вяльяотса и Сеттебассейн

Детальную планировку, меняющую общую планировку на земельных единицах Вяльяотса и Сеттебассейн в деревне Валксе, а также прилегающей к ним земле, по-прежнему находящейся в государственной собственности (территория планировки 8,2 га), Кейлаская волостная управа начала еще в 2011 году. Целью планировки является разделение земельных единиц сельскохозяйственного угодья на участ-

ки и изменение целевого назначения земли, планирование организации дорожного движения и инженерных сетей, назначение условий застройки и права на строительство участков и озеленения. Недвижимость приобрело предприятие металлопродукции. Самолет Кейласского аэромодельного клуба, находящийся на территории детальной планировки, согласно планировке останется на прежнем месте и в будущем.

Волостная управа получила разрешение заключить договор с победителем тендера по проекту монастыря Падизе

В тендере откорректированное в результате переговоров предложение сделано предприятие Tarrest LT OÜ, которое также являлось единственным оферентом. Подавшие заявки предприятия AS Restor и AS EVIKO предложили не представили. Откорректированное предложение составляет 1 850 059,13 евро, из которых 837 960,36 евро составляет стоимость работ в монастыре и 1 012 098,77 евро – стоимость работ в доме управляющего.

Для осуществления проекта добавятся еще расходы, связанные с надзором собственника, археологическим надзором и экспозицией, а также расходы на озеленение и строительство дорог и площадок.

Решение волостного собрания “Продажа квартирной собственности по ул. Аяа, 2а” признано частично недействительным

Волостное собрание приняло решение признать недействительным решение, на основании которого ряд гаражных боксов в поселке Румму отчуждается их действительным пользователям. Среди прочего в решении имелся пункт, на основании которого гаражный бокс Аяа 2а-31 продается Вячеславу Софонову и Руслане Софоновой по цене 20,00 евро. На сегодняшний день владельцы гаража написали заявление об отказе от желания совершать покупку.

Представители волости в союзах самоуправлений
Волостное собрание назначило заместителями представителя Ляэне-Харьюской волости Яануса Саата в Союзе городов и волостей Эстонии заместителя волостного старейшины Хестии Риндла, и в собрании Союза самоуправлений Харьюского уезда заместителя волостного старейшины Эрки Рубена. | ajaleht@laaneharju.ee

Фото: Виктория Висбек

В Падизе поздравляли работников образования

4 и 5 октября волостная управа организовала в Падизе благодарственный праздник, посвященный Дню учителя. Было приглашено более 300 работников

сферы образования и спонсоров образования, которые трудятся в подведомственных учреждениях Ляэне-Харьюской волости. Из них 159 учителей работают

в основной школе и гимназии, 80 – в детских садах, и 13 – в музыкальных и художественных школах. | ajaleht@laaneharju.ee

Спортивная неделя в детсаде

С 23 по 30 сентября во всех странах Европейского союза, проходили спортивные мероприятия, целью которых являлось повышение информированности населения о спорте и здоровом образе жизни.

Наш детский сад стал не исключением.

Однако такого масштабного мероприятия в детском саду еще не было. Целую неделю с понедельника по пятницу в детском саду Сипсик проводились спортивные мероприятия, каждый день был посвящен отдельному виду спорта, таким как, ходьба, бег, прыжки, метание, подвижные игры. Каждое утро в детском саду начиналось с утренней гимнастики на свежем воздухе.

Первый день открытия спортивной олимпиады был посвящен витаминам и различным видам ходьбы. Медицинский работник детского сада рассказал о необходимости здорового и спортивного образа жизни, а также о полезных продуктах питания. Заведующая хозяйственной

Родители соревнуются на спортивном празднике Сипсика.

Фото: Елизавета Кузьмина

частью, продемонстрировала различные виды ходьбы. Дети вместе со взрослыми отправились в увлекательное путешествие искать витамины по всей территории детского сада. По окончанию спортивного дня, дети в группах сами приготовили фруктовый салат и угостили своих родителей и работников детского сада.

Каждый день спортивной недели был по-своему осо-

бенным.

Окончанием спортивной недели и закрытием спортивной олимпиады в детском саду, послужило мероприятие "Спортивная семья". Родители вместе с детьми соревновались в беге на короткой дистанции, прыжкам в длину, попадания в цель и т.д. Всех участников ждали памятные значки "Спортивный Сипсик", дипломы участия в спортивной неделе и памятные по-

дарки.

Незабываемым останется флэшмоб (который можно посмотреть на странице детского сада) с участием взрослых и детей, зажжение олимпийского огня и конечно же пикник на территории детского сада.

Руководство детского сада благодарит всех участников мероприятия и ждет с нетерпением на зимних олимпийских играх. | [Наталья Самблик](#)

Дигиобучение для учителей детского сада

В детском саду Сипсик города Палдиски состоялся круглый стол по обучению учителей, как внедрять дигитехнологии помогли развитию дигикомпетенций у детей и учителей.

В детском саду начиная с сентября 2017 года работает инновационный центр, который оснащен различными видами робототехники, интерактивной доской, планшетами.

Учителя детского сада показали высокие результаты по повышению дигикомпетенций.

присутствуют у учителей в связи с новшествами и как внедрение дигитехнологий помогли развитию дигикомпетенций у детей и учителей.

В детском саду начиная с сентября 2017 года работает инновационный центр, который оснащен различными видами робототехники, интерактивной доской, планшетами.

Учителя детского сада показали высокие результаты по повышению дигикомпетенций.

На сегодняшний день, они с удовольствием делятся своим опытом, знаниями и уменьшениями с другими учителями,

которые заинтересованы разнообразить учебно-воспитательную деятельность в детском саду и сделать этот процесс увлекательным как для детей, так и для себя самих.

Во время дигиобучения были созданы четыре учебных комнаты, где учителя из других садов, смогли познакомиться с различными видами ИКТ и робототехники.

В заключении этой встречи детский сад подарил методические пособия учителям, как внедрять робототехнику в детском саду. Также, было принято решение создать совместный проект по развитию дигитехнологий в детском саду Сипсик, Палдиски

и где проведение совместных мероприятий помогут повысить интерес использовать новые и современные методы обучения и воспитания.

Наталья Самблик выражает огромную благодарность всем работникам детского сада Сипсик за организацию и проведение обучения, а также, специалисту по образованию Валерии Симинько директору детского сада Мууга Лие Тувик и завучу детского сада Rõõm Ольге Русой, за положительные отзывы и продуктивное сотрудничество. | [Наталья Самблик](#), директор детского сада Сипсик, Палдиски

В Лауласмаа и Палдиски начнут летать дроны!

Ляэне-Харьюская волостная управа, Палдисская общая гимназия, Палдисская основная школа и школа Лауласмаа получили радостное известие о совместном проекте, представленном на тур ходатайств "Поддержка организации общего использования современного и новаторского учебного оборудования" Европейского социального фонда: заявка будет профинансирована в размере 195 317,90 евро.

Проект начался с мысли о том, что в маленьком Палдиски могло бы быть что-то величественное и большое. Например, почему бы не мобильное предприятие-продуктент, – вспоминает автор идеи, информационный специалист Палдисской общей гимназии Петри Хютт. "Меня очень интересует мир кино. Я много снимал ради развлечения. С помощью фильма можно отличиться от других и наилучшим образом передать происходящее", – объясняет Петри.

Мультимедийный класс

Деньги запрашивали на приобретение мобильного мультимедийного класса, общего для всех школ. При финансировании проекта будут куплены фото- и видеокамеры, дроны, а также приборы GoPro для фото- и видеосъемки. Петри Хютт описывает мобильный класс, который упакован в рюкзаки, сумочки и который учителя могут носить с собой и перевозить между школами. Также будут куплены специальные мультимедийные настольные компьютеры Apple, чтобы заниматься монтажом.

"Поскольку техника быстро стареет, мы выбрали более дорогую. Для монтажа мы используем программы Adobe и Final Cut Pro.

У нас в школе уже выстроилась очередь из учителей, которые хотят использовать в учебной работе камеры для съемки видео, хотя техника придет только в декабре", – с взволнованным ожиданием говорит Петри.

По словам Петри, каждый учитель сам решает, какую технику использовать. Технику можно использовать для многих предметов. Например, учитель физкультуры может

Школы волости получили учебные средства

При поддержке проекта Целевого учреждения инфотехнологий в образовании (HITSA) школы Ляэне-Харьюской волости получили для ИТ-обучения и электронного оценивания цифровые учебные средства: 40 ноутбуков (18 в школу Вазалемма и 22 в школу Лауласмаа), 4 мультимедийных компьютера (1 в Палдисскую основную школу, 1 в Палдисскую общую гимназию, 1 в Основную школу Вазалемма и 1 в Основную школу Ристи) и 7 смарт-проекторов (2 в Палдисскую основную школу, 1 в Палдисскую общую гимназию, 1 в Основную школу Вазалемма, 2 в Палдисскую русскую основную школу и 1 в Основную школу Ристи). Техника заказана на сумму в размере 50 660,71 евро и в школы она поступит к концу ноября. | [Ассо Неттан](#), специалист по развитию

ЖИТЕЛЬ СПРАШИВАЕТ – ЧИНОВНИК ОТВЕЧАЕТ

Когда закончится жизнь домашнего животного

С приходом осени все чаще можно встретить на улицах бродячих кошек и собак. К сожалению, темными вечерами некоторые из них попадают на проезжую часть. Выбегает на дорогу и лесное зверье.

Как поступить, заметив потрёвавшееся домашнее животное?

Информацию о бродячих домашних животных нужно передать в местное самоуправление. В Ляэне-Харьюской волости бродячими домашними животными занимается специалист по надзору.

О крупном диком животном (лось, кабан, медведь, волк, благородный олень, кося), передвигающемся в поселке городского типа, следует сообщить по дежурному телефону 1313. На тот же номер надо звонить, если вы увидите травмированное дикое животное или птицу. Оттуда информация будет передана соответствующему специалисту, который оценит ситуацию и решит, как поступать дальше.

О мертвом животном, найденном на шоссе, нужно сообщить по дежурному телефону 1510. В случае дорожно-транспортного происшествия, вследствие которого животное погибло или получило травму, следует позвонить по номеру 112. О других погибших животных необходимо

димо оповещать местное самоуправление.

Что предпринять, если домашнее животное умирает? Трупы домашних животных не считаются бытовыми отходами и их нельзя класть в мусорные контейнеры или рядом с ними.

Мы рекомендуем скжечь труп животного. Ближайшее к нашей волости место для этого находится в Таллинне, в Пяэскюла, на ул. Раба, 40. Пепел можно оставить в крематории или при желании забрать в подходящей урне.

Домашнее животное можно похоронить на своем участке или, при согласии собственника, на участке другого лица на расстоянии по меньшей мере 10 м от колодца. Животное необходимо похоронить достаточно глубоко, чтобы труп был недоступен для птиц и зверей. Хоронить сельскохозяйственный скот не разрешается.

Жители многоквартирных домов, не владеющие землей, должны кремировать домашних животных.

Желание хозяина животного, чтобы от его любимца остался знак на земле, по-человечески понятно. Мы обнаружили одно самовольное кладбище домашних животных в Клоога. Напоминаем, что подобная деятельность

Самовольное кладбище домашних животных в поселке Клоога.

Фото: Пирет Люкке

противоречит закону. Поскольку в Ляэне-Харьюской волости отсутствует место для захоронения домашних животных, волостная управа думает о его создании. | **Пирет Люкке**, специалист по надзору, 677 6324, piret.looke@laaneharju.ee

Команды U14 и U11 в новой игровой форме. Фото: Эдуард Хмелёв

Футбольные новости

В этом году на Чемпионате Эстонии по футболу участвовали 2 команды из Вазалемма: U14 – мальчики 2005 г.р. и U11 – 2008 г.р.

Команда U14 JK Vasalemma закончила сезон на втором месте среди 10 команд, проиграв в Чемпионате лишь одну игру команде Tartu FC Ararat.

Команда U11 JK Vasalemma закончила сезон на 3-м месте среди 8 команд.

В завершении Чемпионата обе команды будут участво-

вать в турнире Riga Open Cup 2018, который состоится в Риге: 19–20 октября и 16–17 ноября 2018.

Со своей стороны хотим выразить благодарность руководству нашей волости за поддержку футбольного клуба Вазалемма!

Летом этого года благодаря спонсорской помощи AS Bestnet клуб приобрёл новую игровую форму для обеих детских команд. | **Эдуард Хмелёв**, тренер JK Vasalemma

Молодежное объединение 4Н выразило признание лучшим молодежным работникам года. Специалист волостной управы в сфере спорта и молодежной работы Юрген Лепп удостоился титула "Открытие года". Молодежное объединение 4Н – это ценившая деревенскую жизнь и объединяющая молодежь международная организация, которая действует более чем в 80 государствах и поддерживает разностороннее развитие детей и молодежи.

Фото: Эгле Каур

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Aneri Sport OÜ примет в свой маленький коллектив швей. Шьем спортивную одежду. Гибкий график работы, конкурентоспособная заработка плата. Мы находимся в Сауэ по адресу Казесалу, 12. Тел +372 513 7705, anerisport@gmail.com

Правовая помощь и представительство в суде. Прием в Падизе. Предварительная информация по тел 502 9197, FB или эл. почта info@amantesee.ee, юрист Пеетер Малве

Предлагаем работу рабочим на производстве в Кейла. Работа подходит как женщинам, так и мужчинам, обучение на месте. Необходимо знание эстонского языка на уровне общения. Работа посменная, зарплата 900 евро брутто. Больше информации info@hragency.ee или тел 5666 1142

Расположенному в Харьюском уезде в деревне Кумна предприятию Metsaküla Piim AS требуется оператор автоматического кормосмесителя. Зарплата от 1400 € (брутто). Дополнительная информация info@metsakylapiim.ee, тел +372 502 3434

Сладкий мед с лугов волости Падизе! Банка 0,5 л / 700 г, цена – 5,50 евро за банку. Бесплатно доставлю мед на дом. Звоните по тел +372 5191 6171

Услуги трубочиста и печника; спил опасных деревьев/ветвей, обрезка плодовых деревьев. Покос травы (триммером). Тел +372 5348 7318, эл. почта igor@inkteenused.ee

Швейное предприятие Vigevano OÜ находящееся в Кейла ищет в свой коллектива швей для работы на универсальных швейных машинах и оверлоках. Контактный телефон 501 3563

**Реклама и
объявления:**
reklama@laaneharju.ee

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

ЮБИЛИРЫ

94 ЛИДИЯ ПОРК
91 ХЕЛЬЕ ААДЕР
90 ЕВДОКИЯ ЖИЛКОВА
90 МЕЙДА ЛИНК
85 ГАЛИНА ГУК
85 НИКОЛАЙ ЖМАКА
85 ХЕЛЬДОР КИЙЛ
85 ОЛЬГА МАЛАШЕНКОВА
85 КЛАРА ПОПОВИЧ
80 ЕЛИЗАВЕТА ГУБАРЬ
80 СААЛИ КРАУЗЕ
80 ТАМАРА НУЖНАЯ
80 СВЕТЛАНА ПОСПЕЛОВА
75 ЭЛЬВИ ВАЛДМЕЕС
75 ТИЙУ ВАСАР-ЙОСИНК
75 ХЕЛЕНЕ КУМ
75 ХЕЙНАР ЛААН
75 АЭТ ЛИНРООС
75 МАЙ РООМЕТ
75 ЕЛЕНА СУМАРОКОВА

70 ГЕННАДИЙ АКШИНЦЕВ
70 КАЛЬЮ БОЙЦОВ
70 НАДЕЖДА БУРМИСТРОВА
70 ВАЛЛЕ ВАЙКЛА
70 ЭЛЬЮ ГРАББИ
70 ЭЛЛЕ ГРАЧКОВ
70 АНТОН ГРИШАНОВИЧ

70 ЭНЕ ЙЕНК
70 ЕВГЕНИЯ КОЛЕСНИК
70 УРМАС КУУСИК
70 ТИЙТ КЯНДЛЕР
70 АГУ МИТТ
70 КАЛЬЮ МЯГИ
70 ИЛЬМЕ РЕММЕЛЬКООР
70 ЛЮДМИЛА СЕМЕНОВСКАЯ
70 МИХКЕЛЬ СИННИМЯЭ
70 ЛЮБОВЬ ФЕСЮК
70 АННЕ ЭЭНСОО
70 СУЛЕВ ЯАНУС

НОВОРОЖДЕННЫЕ

• КАРЛ САНДЕР ВАЙН
• КРИСТОФЕР ВАСИЛЬЕВ
• ДИАНА ЗАРИНА
• ХУГО КААРЕ
• МАРЕННА КОХА
• МАТТИАС ЛАЙНЕСААР
• ЭМИЛИ МАРТЫНЯК
• ТЕОДОР МИЛЕШКЕВИЧ
• ЛАУРЕЕН НИЙНЕМАНН
• АМИИ НЫММИК
• МАЙЯ ОРЛОВА
• МИРЕЛЛ САКСНИЙТ
• РАСМУС РЕЙ
• ДАРИНА ШЕВЦОВА
• РУСЛАН ШЕСТЕРОВ

Приглашаем на встречу с премьер-министром

2 ноября в 17:30 в Палдиски, в Tavern Peeter Toll на втором этаже (Mere 10)

- Что удалось сделать правительству за истекшие 23 месяца работы?
- Кто выиграл от налоговой реформы?
- Как реформировать пенсионную систему?

На эти и другие вопросы готов ответить премьер-министр Эстонии, председатель Центристской партии Юри Ратас. Во встрече также примет участие депутат Европарламента Яна Тоом.

На месте организован перевод

Keskerakond

